

Monitor Risico-indicator onderwijsachterstanden

basisonderwijs

2025

Centraal Bureau
voor de Statistiek

adres CBS Den Haag
Henri Faasdreef 312
2492 JP Den Haag
Postbus 24500
2490 HA Den Haag
T +31 70 337 38 00

datum 19-2-2026

auteur CBS

Inhoudsopgave

Over deze publicatie	5
1 Inleiding	6
1.1 Ontwikkeling van het model	6
1.2 Doel en opzet van deze publicatie	7
2 Data en methoden	8
2.1 Data en onderzoekspopulatie	8
2.2 Gebruikte methoden	8
2.3 Imputatie van opleidingsniveau ouders	8
2.4 Imputatie van onderwijsscore	9
3 Analyse omgevingskenmerken en imputaties	10
3.1 Opleidingsniveau ouders	10
3.2 Herkomst	11
3.3 Verblijfsduur van de moeder	12
3.4 Ouders in de schuldsanering	13
3.5 Gemiddelde opleidingsniveau van moeders op school	14
3.6 Imputatie van opleidingsniveau en onderwijsscore	15
3.7 Aandeel geïmputeerde onderwijsscores per school/gemeente	16
3.8 Verdeling onderwijsscores	18
4 Modevaluatie	19
4.1 Omgevingskenmerken naar achterstandspopulatie	19
4.2 Correlaties	23
4.3 Verschillen tussen imputatiecategorïeën en deelpopulaties	25
4.3.1 Aandeel achterstandskinderen per imputatiecategorie	25
4.3.2 Aandeel achterstandskinderen per deelpopulatie	26
4.4 Relatie tussen toetsadvies en achterstandspopulatie	26
4.5 Relatie tussen toetsadvies en onderwijsscore	28
4.5.1 Imputatie onderwijsscore	28
4.5.2 Deelpopulaties opleidingsniveau ouders	29
5 Analyse van onderwijsscores	31
5.1 Gehele populatie	31
5.2 Deelpopulaties opleidingsniveau ouders	31
5.3 Imputatiecategorïeën van onderwijsscores	34
6 Analyse achterstandsscores	38
6.1 Achterstandsscores op schoolniveau	38
6.1.1 Vergelijking achterstandsscores: 2025 tegenover 2024	38
6.1.2 Waarom stijgen of dalen de achterstandsscores van sommige scholen sterk?	39
6.2 Achterstandsscores op gemeenteniveau	39
6.2.1 Vergelijking voorlopige en definitieve achterstandsscores 2023/2024	40

6.2.2	Vergelijking definitieve achterstandsscores 2023/2024 met voorlopige achterstandsscores 2024/2025.	41
7	Samenvatting en conclusie	43

Over deze publicatie

Deze publicatie beschrijft en analyseert ontwikkelingen in de onderwijsachterstandsscores van basisscholen en gemeenten en de daaraan onderliggende onderwijsscores van peuters en basisschoolleerlingen. Bij basisscholen worden de verschillen bekeken tussen de achterstandsscore 2024 en 2025. Bij gemeenten worden de verschillen bekeken tussen de voorlopige en definitieve achterstandsscores van 2023/2024. Ook worden voor gemeenten de verschillen bekeken tussen de definitieve achterstandsscores van 2023/2024 en de voorlopige achterstandsscores van 2024/2025. Daarnaast worden de ontwikkelingen beschreven in de onderwijsscores en de onderliggende omgevingskenmerken van peuters en basisschoolleerlingen voor de jaren 2022 tot en met 2025.

1 Inleiding

Sinds de invoering van het nieuwe onderwijsachterstandenbeleid in 2019 publiceert het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) jaarlijks per basisschool en gemeente een onderwijsachterstandsscore (hierna: achterstandsscore). Deze scores drukken de verwachte onderwijsachterstand uit van kinderen binnen een basisschool (hierna: school) of gemeente. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) gebruikt deze achterstandsscores om het onderwijsachterstandenbudget te verdelen over gemeenten en scholen. Om de juistheid van deze scores te waarborgen, voert het CBS plausibiliteitsanalyses uit en controleert het de prestaties van het model dat aan de berekening van de scores ten grondslag ligt. Dit rapport presenteert de resultaten van deze analyses voor de jaren 2022 tot en met 2025.

Er wordt gesproken van een verhoogd risico op een onderwijsachterstand als leerlingen door ongunstige omgevingskenmerken minder goed presteren op school dan verwacht zou worden bij een gunstigere situatie. Jaarlijks berekent het CBS per kind een onderwijsscore die het verwachte risico op een onderwijsachterstand weergeeft. De berekening is gebaseerd op diverse omgevingskenmerken: het opleidingsniveau van de ouders, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland, en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op de school van de leerling. Voor niet-schoolgaande kinderen (peuters) wordt het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van alle niet-schoolgaande kinderen gebruikt.

De individuele onderwijsscores worden volgens een wettelijk¹ vastgelegde formule omgezet in achterstandsscores voor scholen en gemeenten. De scores van de 15 procent laagst scorende kinderen, bestaande uit basisschoolleerlingen in het bekostigd onderwijs (hierna: leerlingen) en peuters met een leeftijd van 2,5 tot 4 jaar, worden bij elkaar opgeteld om de achterstandsscore van de gemeente te bepalen. Dit is de bruto achterstandsscore. Deze bruto achterstandsscore geeft de verwachte omvang van het risico op onderwijsachterstand weer in een gemeente. Om versnippering van het budget tegen te gaan, wordt hier een drempelwaarde van afgetrokken. Deze drempel hangt af van het totaal aantal kinderen in een gemeente: hoe meer kinderen, hoe hoger de drempel. De uitkomst hiervan is de netto achterstandsscore die door OCW wordt gebruikt om het gemeentelijk onderwijsachterstanden budget te verdelen. Netto achterstandsscores kleiner dan nul worden op nul gezet, ook achterstandsscores gebaseerd op minder dan tien kinderen worden op nul gezet. Voor scholen geldt een vergelijkbare werkwijze. Hierbij worden echter alleen de leerlingen die behoren tot de 15 procent laagst scorende leerlingen van de betreffende school meegenomen in de berekening, en ook hier is de drempelwaarde afhankelijk van het aantal leerlingen op een school.

1.1 Ontwikkeling van het model

Het model met de hierboven beschreven omgevingskenmerken voor het bepalen van achterstandsscores is ontwikkeld met behulp van twee typen toetsgegevens: de eindtoetsscores van de Cito Eindtoets Basisonderwijs, ook wel bekend als de Cito-toets, en de scores op de Niet

¹ Artikel 18 Besluit Bekostiging WPO

Schoolse Cognitieve Capaciteiten Test (NSCCT) als maat voor intelligentie. De NSCCT-scores zijn verkregen uit het Cohort Onderzoek Onderwijs Loopbanen (COOL5-18). De meest recente gegevens komen uit schooljaar 2013/'14. In dat jaar namen de leerlingen uit het COOL-cohort van 2010/'11 deel aan de eindtoets van de basisschool. Verder zijn ook de NSCCT-scores uit het COOL-cohort van 2007/'08 gebruikt. Naarmate de tijd verstrijkt, kan de populatie waarop het model wordt toegepast afwijken van de populatie waarop het model is ontwikkeld. Dit kan gevolgen hebben voor de werking van de indicator. Om het model actueel te houden, wil het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) deze periodiek evalueren en actualiseren. Jaarlijkse monitoring is daarbij essentieel. De coëfficiënten en schaalwaarden waarmee de onderwijsscores worden berekend, zijn in 2022 herijkt².

1.2 Doel en opzet van deze publicatie

Deze publicatie beschrijft en analyseert de onderwijsscores, de verwachte onderwijsachterstanden op gemeente- en schoolniveau, en de verdeling van de onderliggende omgevingskenmerken van de populatie. De nadruk ligt op veranderingen in de verdelingen over de jaren heen en op de consistentie en nauwkeurigheid van het model.

Een nadere toelichting op de berekening van de achterstandsscores en hun jaarlijkse fluctuaties is te lezen in de brochure "Fluctuaties achterstandsscores scholen"³. Hoewel deze brochure is gericht op scholen, is de werking van de indicator voor gemeenten vergelijkbaar.

De verdere opbouw van dit rapport is als volgt: In hoofdstuk 2 worden de gebruikte data en methoden uiteengezet. Hoofdstuk 3 beschrijft ontwikkelingen in de omgevingskenmerken en imputaties. In hoofdstuk 4 wordt het model geëvalueerd. Hoofdstuk 5 gaat over jaar-op-jaar verschillen in onderwijsscores. Hoofdstuk 6 presenteert ontwikkelingen in achterstandsscores. Hoofdstuk 7 geeft een samenvatting en conclusie.

² Herijkingsrapport onderwijsachterstandenindicator primair onderwijs 2021

³ Brochure "Fluctuaties achterstandsscores scholen"

2 Data en methoden

2.1 Data en onderzoekspopulatie

Voor de analyses in dit rapport zijn dezelfde bestanden gebruikt als bij het vaststellen van de achterstandsscores in 2025. Voor de eerdere jaren (2022 tot en met 2024) gaat het om de meeste recente bestanden (inclusief eventuele verwerking van bezwaren en schoolfusies). In deze bestanden is bij het bepalen van de modelvariabelen gebruikgemaakt van registraties die beschikbaar zijn in het Stelsel van Sociaal-statistische Bestanden (SSB) van het CBS. Meer informatie hierover is te vinden in bijvoorbeeld de toelichting van de publicaties met de achterstandsscores (per school¹ of gemeente²). Daarnaast wordt bij de modevaluatie (Hoofdstuk 4) gebruikgemaakt van de toetsgegevens van het meest recente schooljaar. De populatie bestaat uit peuters van 2,5 tot 4 jaar die op 1 februari van de betreffende jaren staan ingeschreven in de Basisregistratie Personen (BRP) en bekostigde leerlingen in het basisonderwijs die staan ingeschreven op 1 februari van de betreffende jaren.

2.2 Gebruikte methoden

Om ontwikkelingen in de verschillende variabelen in kaart te brengen, is gebruikgemaakt van frequentieanalyses en correlaties. Bij deze analyses is bekeken in hoeverre de frequentieverdelingen over de jaren heen vergelijkbare patronen volgen. De frequentieverdelingen worden weergegeven voor de onderwijs- en achterstandsscores en voor de modelvariabelen. Daarbij ligt de nadruk op de relatieve frequenties zodat groepen van verschillende grootte goed met elkaar kunnen worden vergeleken. Bij de analyse van de achterstandsscores wordt gekeken naar de verschillen per school of gemeente tussen 2024 en 2025. Bij de modevaluatie worden correlaties uitgerekend tussen onderwijsscores in verschillende jaren, uitgesplitst voor verschillende groepen.

2.3 Imputatie van opleidingsniveau ouders

De onderwijsregistratie in het SSB, die gebruikt wordt om het opleidingsniveau van ouders te bepalen, is niet volledig voor bepaalde groepen in de Nederlandse bevolking. Dit geldt vooral voor oudere mensen, mensen met een lager opleidingsniveau en mensen die (een deel van) hun opleiding in het buitenland hebben gevolgd. Om de ontbrekende gegevens aan te vullen, wordt gebruikgemaakt van een statistische methode die imputatie wordt genoemd. Bij het imputeren wordt het onbekende opleidingsniveau van een ouder voorspeld met behulp van andere kenmerken die wel bekend zijn uit registraties en die samenhangen met het opleidingsniveau van een persoon, bijvoorbeeld het inkomen en het opleidingsniveau van de partner.

¹Achterstandsscores per school

²Achterstandsscores per gemeente

Voor het opleidingsniveau van ouders onderscheiden we vier "deelpopulaties", van wie verschillende hoeveelheden informatie bekend is:

- A: kinderen van wie het opleidingsniveau van beide ouders onbekend is;
- B: kinderen van wie het opleidingsniveau van alleen de vader onbekend is;
- C: kinderen van wie het opleidingsniveau van alleen de moeder onbekend is;
- D: kinderen van wie het opleidingsniveau van beide ouders bekend is.

Voor de eerste drie deelpopulaties wordt het opleidingsniveau van de ouders geïmputeerd, voor de laatste deelpopulatie wordt het opleidingsniveau van de ouders niet geïmputeerd. Hoewel de voorspelling op individueel niveau niet altijd exact klopt, leveren de imputaties op groepsniveau betrouwbare schattingen van de werkelijke verdeling van het opleidingsniveau.

2.4 Imputatie van onderwijsscore

Voor kinderen die zelf niet in de BRP staan geregistreerd, of van wie minstens één van de ouders daar niet in staat, kan geen onderwijsscore worden berekend omdat de benodigde informatie voor hen ontbreekt. In plaats daarvan wordt een onderwijsscore geïmputeerd op basis van een kind (ook wel "donor" genoemd) dat op hen lijkt dat wel bekend is. De precieze methode die wordt gebruikt hangt af van de informatie die wel bekend is over het kind. Daarnaast wordt de onderwijsscore van een kind met asielstatus altijd geïmputeerd. We onderscheiden daarom zes "imputatiecategorieën":

1. Niet van toepassing; de onderwijsscore is direct bepaald. Voor deze groep wordt de onderwijsscore niet geïmputeerd.
2. De onderwijsscore van het kind is geïmputeerd, want de moeder is onbekend.
3. De onderwijsscore van het kind is geïmputeerd, want de vader is onbekend.
4. De onderwijsscore van het kind is geïmputeerd, want beide ouders zijn onbekend.
5. De onderwijsscore van het kind is geïmputeerd, want het kind staat niet in de BRP.
6. De onderwijsscore van het kind is geïmputeerd, want het kind staat in een COA- of IND-bestand.

Meer informatie over het imputatieproces is te lezen in het vierde methodologische rapport over de herziening van de oude gewichtenregeling³.

³[Vierde methodologische rapport herziening oude gewichtenregeling](#)

3 Analyse omgevingskenmerken en imputaties

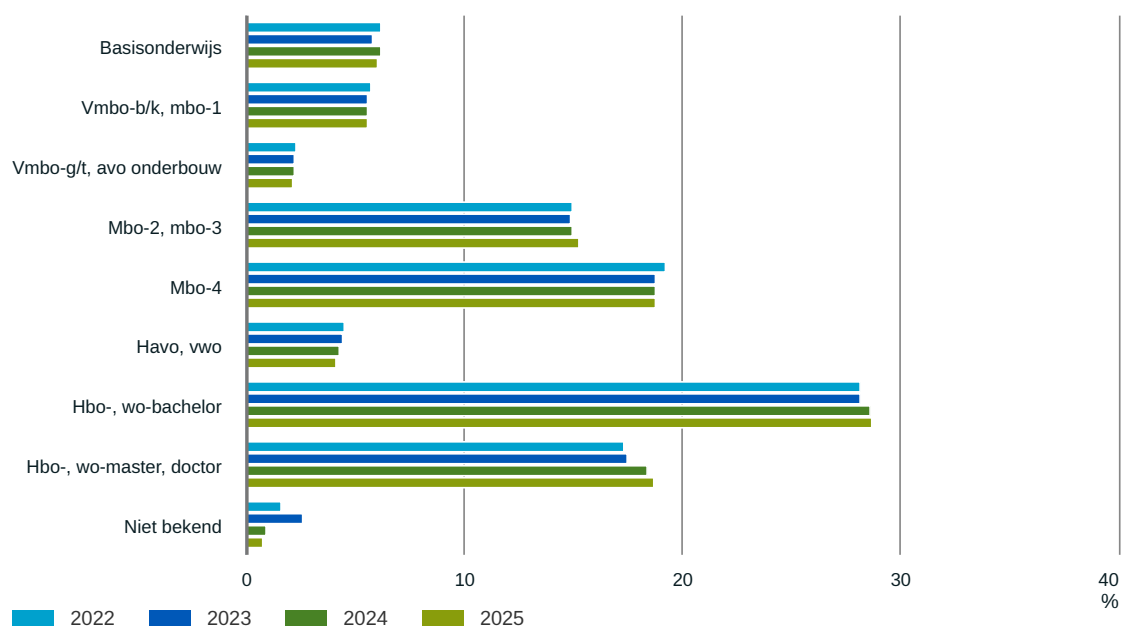
In dit hoofdstuk wordt uiteengezet hoe de populatie gedurende de afgelopen vier jaar is veranderd op de modelvariabelen die ten grondslag liggen aan de achterstandsscores van scholen en gemeenten. In de volgende paragrafen worden de relatieve frequenties van de modelvariabelen in de populatie daarom uitgesplitst per jaar. Verder wordt er in dit hoofdstuk gekeken naar de ontwikkeling van de imputaties, van zowel het opleidingsniveau van ouders als de onderwijsscore.

3.1 Opleidingsniveau ouders

De figuren 3.1.1 en 3.1.2 geven de relatieve frequenties weer van het hoogste opleidingsniveau van ouders. De figuren laten zien dat ouders, vooral moeders, in de loop der jaren vaker een hbo-, wo-master of doctorstitel hebben behaald en minder vaak mbo-4 opgeleid zijn. Het aandeel vaders en moeders met opleidingsniveau onbekend lag in 2023 duidelijk hoger dan in de omringende jaren. Dit was waarschijnlijk het gevolg van de komst van nieuwkomers, zoals Oekraïense vluchtelingen, naar Nederland. Van deze personen waren vaak (nog) niet alle achtergrondkenmerken beschikbaar. Daarnaast was er in 2023 sprake van een minder goede koppeling met de op dat moment beschikbare registerbestanden, wat leidde tot meer ontbrekende gegevens in de data.

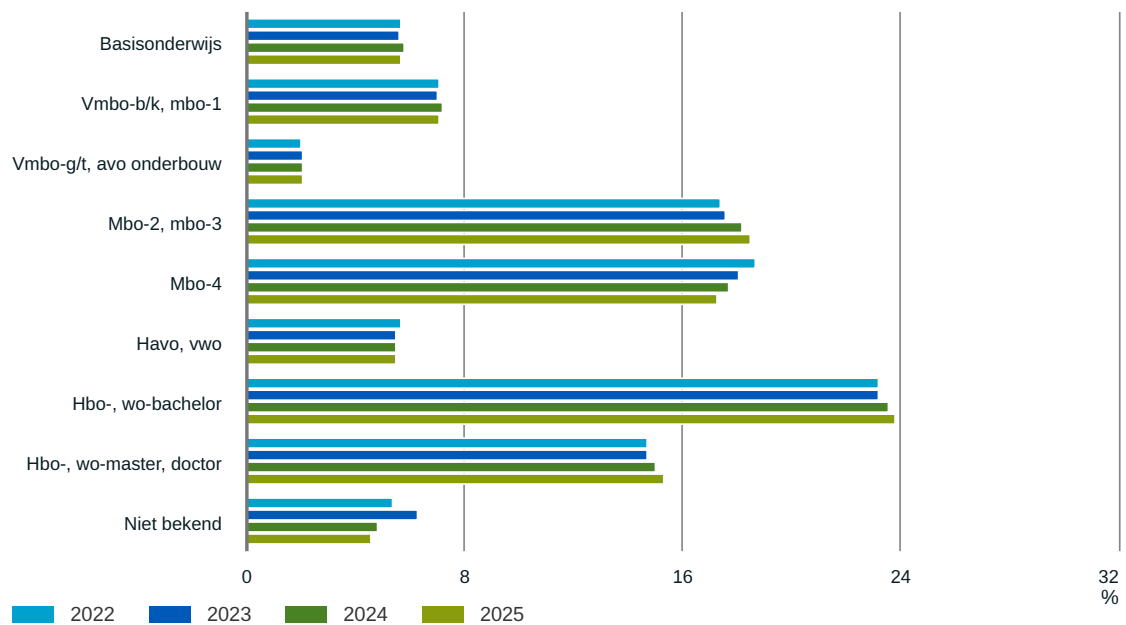
3.1.1 Opleidingsniveau moeder

Gepercentageerd op totaal aantal kinderen

3.1.2 Opleidingsniveau vader

Gepercentreerd op totaal aantal kinderen

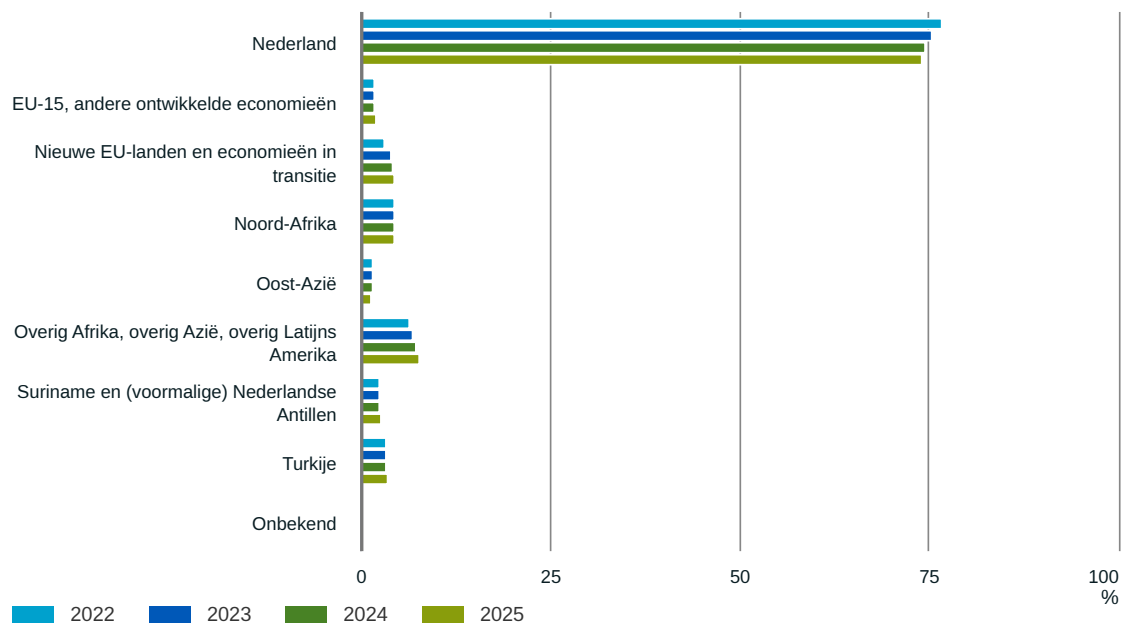

3.2 Herkomst

De figuren 3.2.1 en 3.2.2 tonen de relatieve frequenties van de herkomstcategorie. Een kind heeft de herkomst Nederland als ten minste één van de ouders deze herkomst heeft. Als beide ouders een niet-Nederlandse herkomst hebben, wordt de herkomst van de moeder gebruikt. Met name het aandeel kinderen met herkomst "Overig Afrika, overig Azië, overig Latijns-Amerika" is de afgelopen jaren geleidelijk gestegen: tussen 2022 en 2025 gaat het om een stijging van ruim één procentpunt. Een mogelijke verklaring hiervoor is de instroom van kinderen uit onder andere Syrië. Bij de overige niet-Nederlandse herkomstgroepen zijn kleinere verschuivingen. Het aandeel kinderen met een Nederlandse herkomst is tussen 2022 en 2025 gedaald met 3 procentpunt.

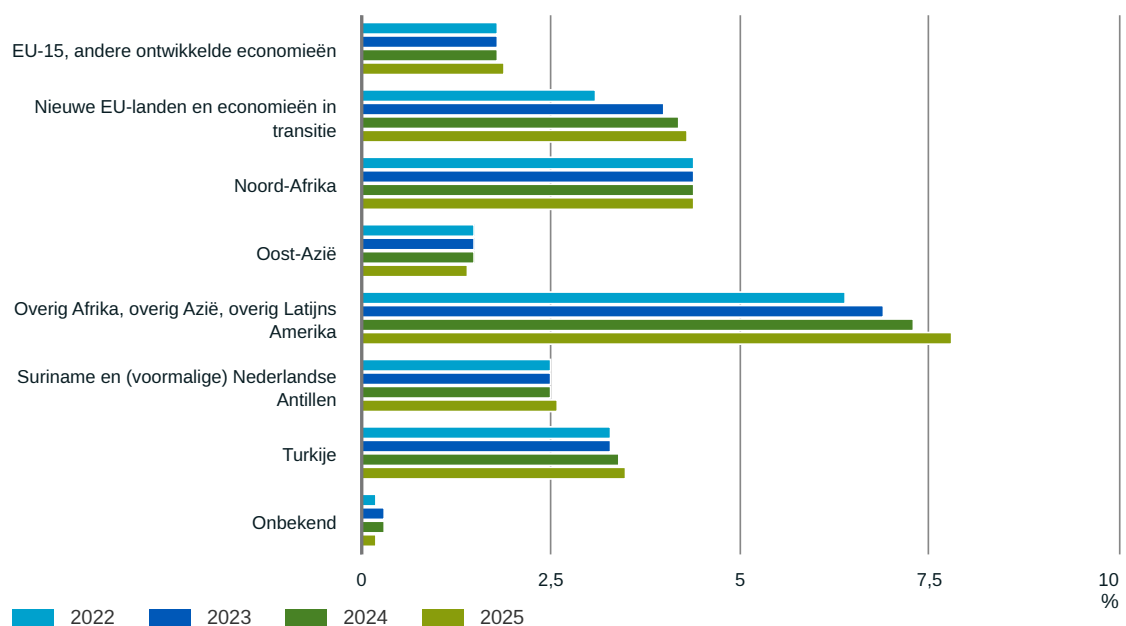
3.2.1 Herkomst

Gepercenteerd op totaal aantal kinderen

3.2.2 Herkomst zonder Nederland

Gepercenteerd op totaal aantal kinderen

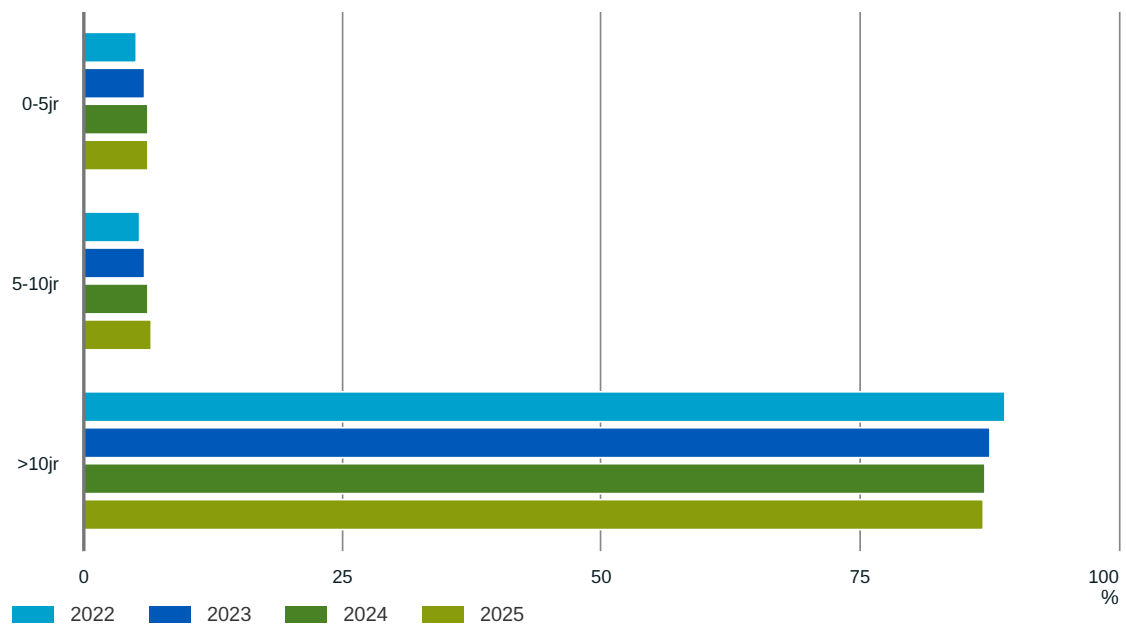

3.3 Verblijfsduur van de moeder

Figuur 3.3.1 geeft de relatieve frequenties van de verblijfsduur van de moeder van het kind. De verblijfsduur is onderverdeeld in drie categorieën: 0 tot 5 jaar, 5 tot 10 jaar, en langer dan 10 jaar. De grootste groep heeft een verblijfsduur langer dan 10 jaar. In deze groep zitten onder andere de moeders zonder migratieachtergrond. Het aandeel met verblijfsduur langer dan 10 jaar is over de jaren heen geleidelijk gedaald, dit is in lijn met de eerder beschreven toename van immigranten.

3.3.1 Verblijfsduur van de moeder

Gepercentageerd op totaal aantal kinderen

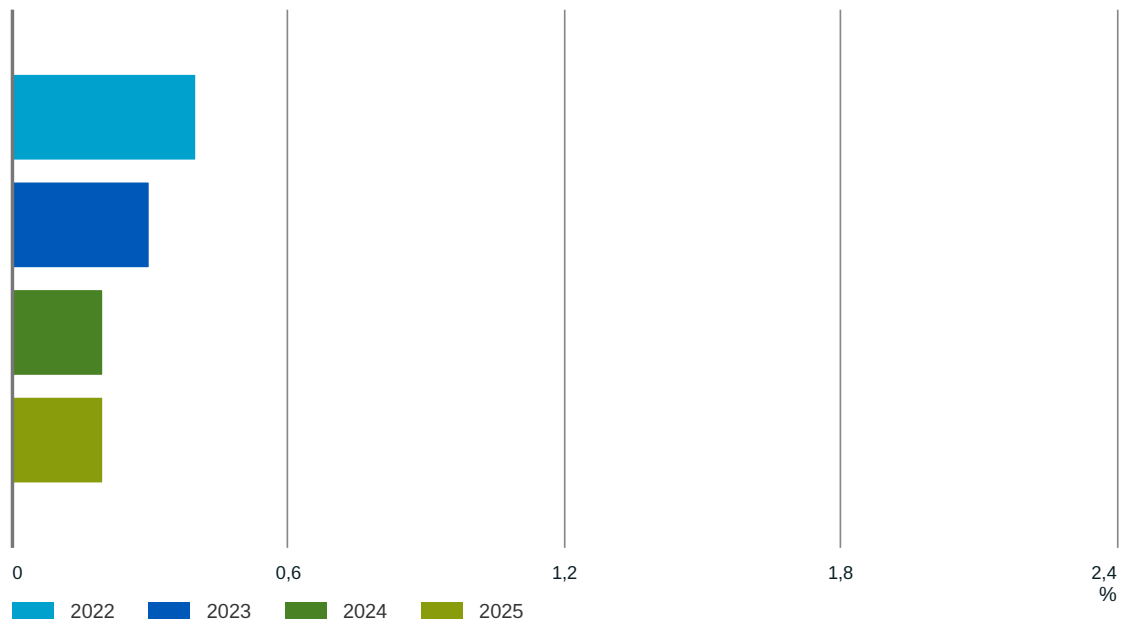

3.4 Ouders in de schuldsanering

Figuur 3.4.1 toont het aandeel kinderen met minstens één van de ouders in de schuldsanering (Wet schuldsanering natuurlijke personen). Het aandeel kinderen met ouders in de schuldsanering is de afgelopen jaren gedaald. Dit hangt waarschijnlijk samen met de gunstige economische ontwikkelingen voorafgaand aan de coronacrisis, waaronder een dalende werkloosheid. Bovendien kan het enige tijd duren voordat veranderingen in problematische schulden zich manifesteren in de cijfers. Ook is de wet in 2023 aangepast, waardoor de duur van de schuldsaneringstrajecten is verkort.

3.4.1 Ouders in de schuldsanering

Gepercentreerd op totaal aantal kinderen

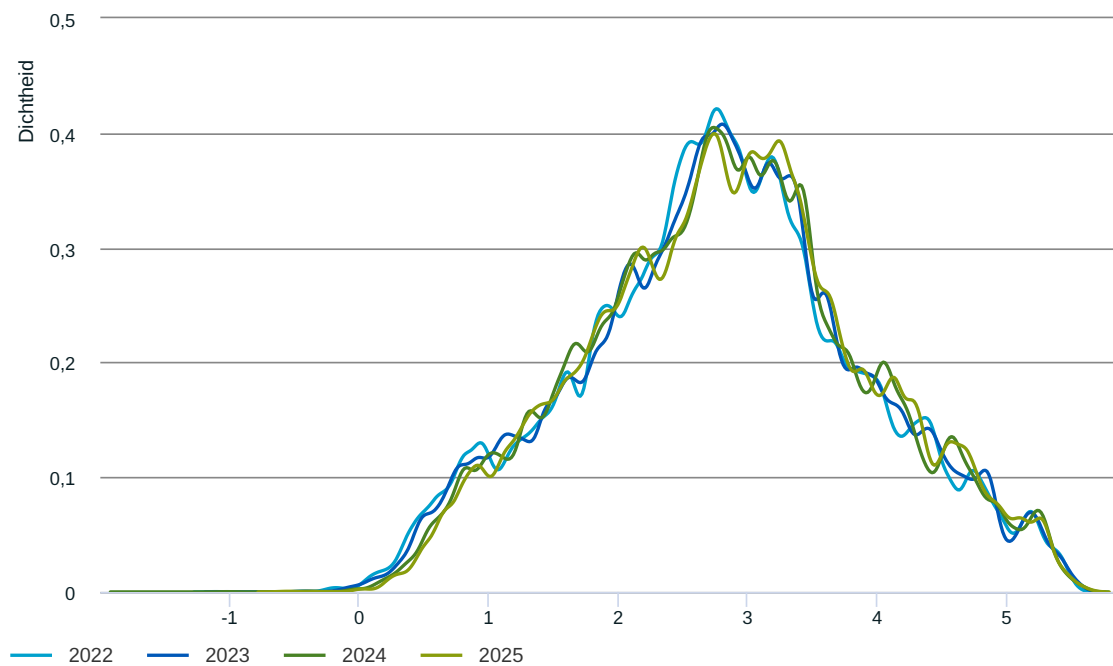

3.5 Gemiddelde opleidingsniveau van moeders op school

Figuur 3.5.1 toont de relatieve frequenties van het gemiddelde opleidingsniveau van de moeders op scholen. Het gemiddelde opleidingsniveau van moeders op scholen is de laatste jaren gestegen. Dit is in lijn met de eerdere beschreven stijging van het opleidingsniveau van moeders in de populatie.

3.5.1 Gemiddelde opleidingsniveau van moeders op school

Met opleidingsniveau op een continue schaal

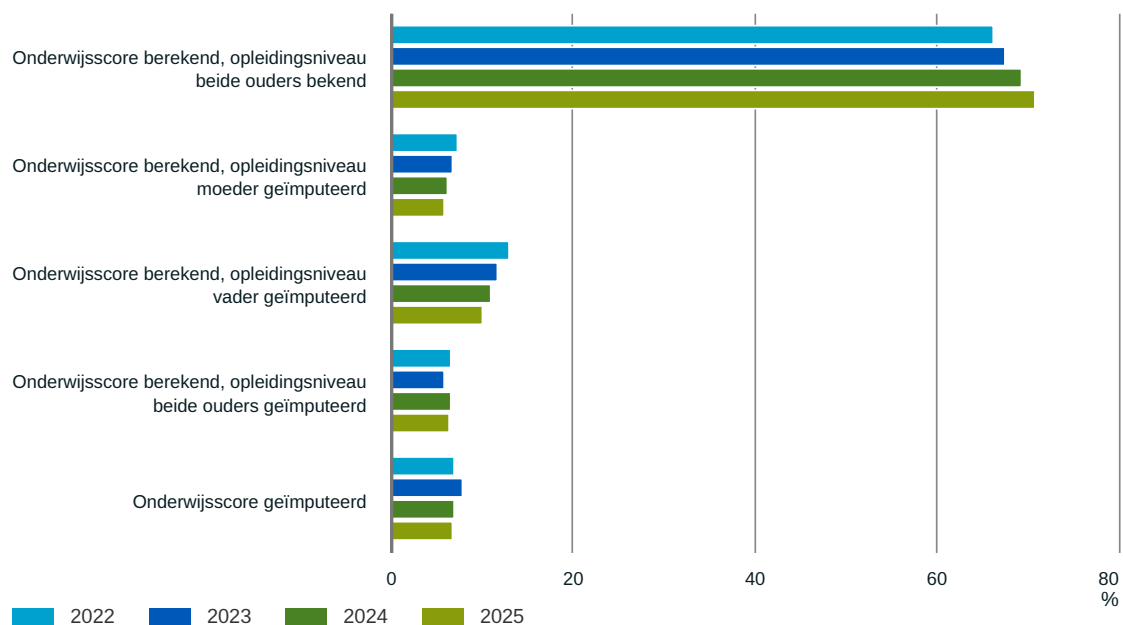
3.6 Imputatie van opleidingsniveau en onderwijsscore

Zoals in 2.3 staat beschreven, wordt bij een deel van de kinderen het opleidingsniveau van één of beide ouders geïmputeerd. Hierdoor kan voor het merendeel van de kinderen de onderwijsscore berekend worden, ofwel direct worden bepaald. Als niet alle omgevingskenmerken van kinderen bekend zijn, kan de onderwijsscore niet direct worden vastgesteld. In deze gevallen wordt de onderwijsscore geïmputeerd. Figuur 3.6.1 toont welke imputatie van toepassing was over de jaren.

Het aandeel kinderen waarbij de onderwijsscore direct kan worden bepaald lag de afgelopen jaren tussen de 92 en 93 procent. Het aandeel kinderen waarbij het opleidingsniveau van één of beide ouders werd geïmputeerd was in 2025 22 procent. Voorgaande jaren lag dit aandeel iets hoger: 24 tot 27 procent. Van steeds meer ouders is het opleidingsniveau bekend en hoeft dit niet geïmputeerd te worden. Met name het opleidingsniveau van de vader hoeft over de jaren heen minder vaak te worden geïmputeerd.

3.6.1 Imputatie van opleidingsniveau en onderwijsscore

Gepercenteerd op totaal aantal kinderen

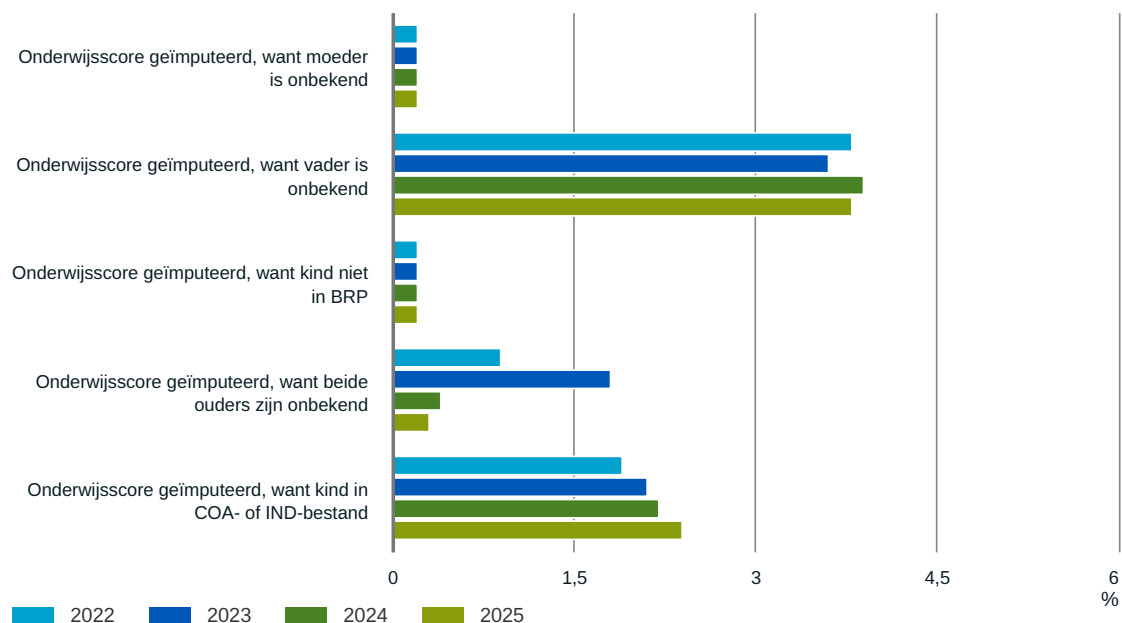
In de afgelopen jaren lag het aandeel kinderen waarbij de onderwijsscore werd geïmputeerd tussen de 7 en 8 procent. De methode van imputatie hangt af van welke gegevens ontbreken. Figuur 3.6.2 toont de verschillende imputatiecategorieën, afhankelijk van welke gegevens ontbreken. In 2025 is het aandeel het laagst met 7 procent. In 2023 was het aandeel imputaties wat hoger dan in andere jaren (8 procent). Dit kwam met name doordat er in dat jaar veel meer kinderen waren waarvan beide ouders onbekend waren. Dit hing waarschijnlijk samen met de eerder genoemde ongunstige koppeling met registerdata en de instroom van leerlingen uit Oekraïne.

Zoals in hoofdstuk 2.4 al staat beschreven, wordt voor kinderen die zijn geregistreerd als asielzoeker, of die een verblijfsvergunning hebben gekregen, altijd de onderwijsscore geïmputeerd. Bij deze kinderen zijn de omgevingskenmerken vaak (nog) onbekend. Omdat voor deze groep het risico op onderwijsachterstanden groot is, wordt voor deze kinderen een vaste onderwijsscore gebruikt: het gemiddelde van de onderwijsscores van de 15 procent laagst scorende kinderen. Ze vallen daardoor per definitie in de groep kinderen die bijdragen aan de achterstandsscore van een school of gemeente. Het aantal kinderen met een asielstatus binnen

een school of gemeente draagt hierdoor sterk bij aan de achterstandsscore. In figuur 3.6.2 is te zien dat het aandeel kinderen met een asielstatus de afgelopen jaren is toegenomen. Dit is in lijn met de algemene trend van een stijgende asielinstroom.

3.6.2 Imputatiecategorieën onderwijsscore

Gepercentreerd op totaal aantal kinderen, inclusief onderwijsscore berekend

3.7 Aandeel geïmputeerde onderwijsscores per school/gemeente

Figuur 3.7.1 toont de relatieve frequenties van het aandeel geïmputeerde onderwijsscores per school. Over de jaren heen is er een lichte toename in de hogere categorieën, en een lichte afname in de lagere categorieën. Er zijn de afgelopen jaren dus over het algemeen wat meer scholen waarvoor een relatief groter aandeel leerlingen een geïmputeerde onderwijsscore heeft. Een mogelijke verklaring is de toename van asielinstroom van de laatste jaren, aangezien leerlingen met een asielstatus altijd een geïmputeerde onderwijsscore krijgen.

3.7.1 Aandeel geïmputeerde onderwijsscores per school

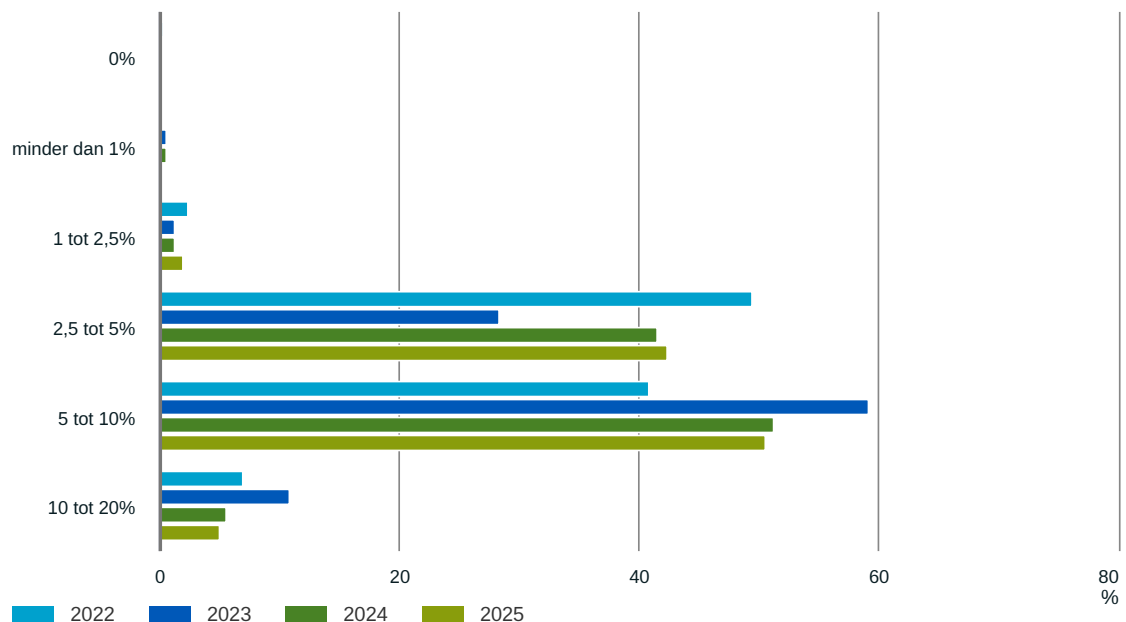
Gepercentreerd op totaal aantal leerlingen per school

Figuur 3.7.2 toont de relatieve frequenties van het aandeel geïmputeerde onderwijsscores per gemeente. Er is een verdere afname te zien van het aantal gemeenten met relatief veel (10 tot 20 procent) imputaties. Tegelijkertijd is het aandeel gemeenten in de lagere categorieën (1 tot 2,5 procent en 2,5 tot 5 procent) toegenomen. Dit wijst erop dat kinderen met geïmputeerde onderwijsscores in toenemende mate meer verspreid over gemeentes voorkomen, waarbij minder gemeentes hele lage, of hele hoge percentages bevatten.

3.7.2 Aandeel geïmputeerde onderwijsscores per gemeente

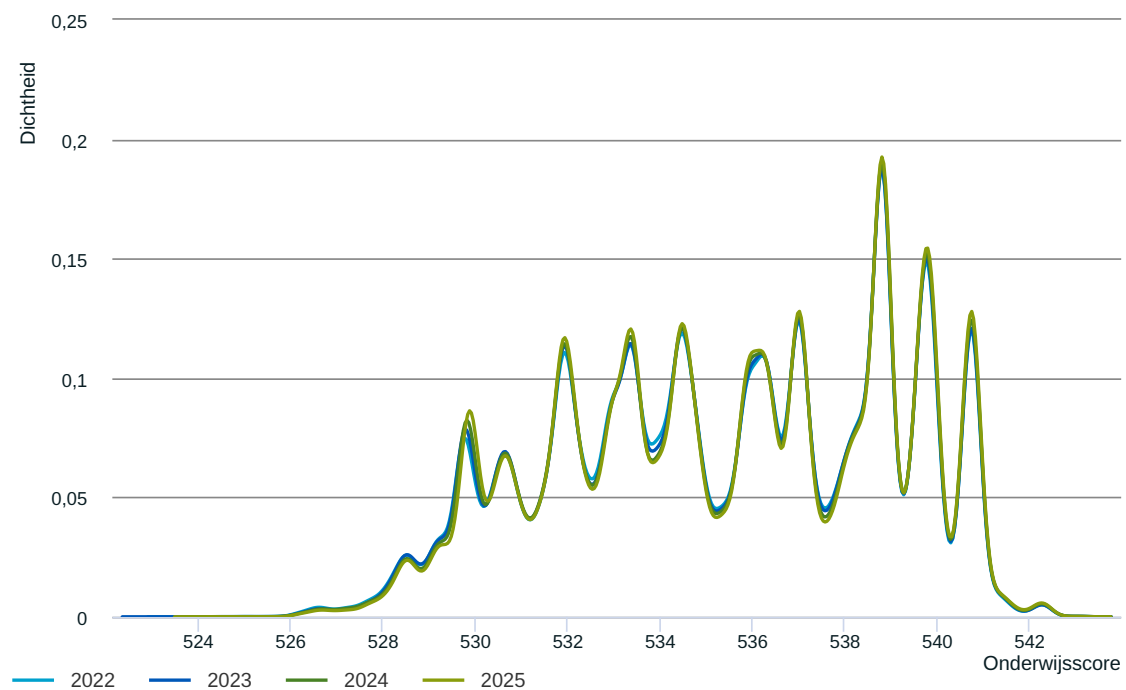
Gepercentreerd op totaal aantal kinderen per gemeente

3.8 Verdeling onderwijsscores

Figuur 3.8.1 geeft de frequentieverdeling van onderwijsscores. De verdeling van de onderwijsscores toont ieder jaar hetzelfde patroon. In alle jaren komen hogere onderwijsscores relatief vaak voor, terwijl lagere onderwijsscores relatief minder voorkomen. De vorm van de verdeling, met duidelijke pieken en dalen, wordt veroorzaakt door de manier waarop de onderwijsscores zijn berekend. De onderliggende omgevingskenmerken (zoals herkomst, opleidingsniveau van de ouders, het hebben van een ouder in de schuldsanering) zijn namelijk grotendeels categorisch van aard. Combinaties van deze omgevingskenmerken die veel voorkomen leiden tot grotere groepen kinderen met vergelijkbare scores (wat resulteert in pieken), terwijl andere combinaties van omgevingskenmerken minder vaak voorkomen (wat resulteert in dalen).

3.8.1 Verdeling onderwijsscores 2022 t/m 2025

4 Modevaluatie

In dit hoofdstuk wordt de kwaliteit van het model beschreven waarmee onderwijsscores worden uitgerekend.

In paragraaf 4.1 worden de beschrijvende statistieken getoond van de onderwijsscores die ten grondslag liggen aan de achterstandsscores, en de omgevingskenmerken naar achterstandspopulatie.

In paragraaf 4.2 worden de correlaties tussen onderwijsscores over de jaren heen besproken.

In paragraaf 4.3 wordt onderzocht in hoeverre de imputatie van onderwijsscore en opleidingsniveau van ouders samenhangen met de classificatie van kinderen als achterstandskinderen.

In paragraaf 4.4 wordt de validiteit van het model onderzocht. Hierbij wordt gekeken in hoeverre achterstandsleerlingen lagere toetsadviezen krijgen, hoe de onderwijsscore samenhangt met het toetsadvies, en of deze relatie anders is voor leerlingen waarbij een vorm van imputatie is toegepast.

4.1 Omgevingskenmerken naar achterstandspopulatie

In tabel 4.1.1 zijn beschrijvende statistieken van de onderwijsscores weergegeven. De verschillen tussen de jaren zijn beperkt, wat erop wijst dat de onderwijsscore, die bepaalt of een kind tot de achterstandspopulatie behoort, in de tijd relatief stabiel is. De populatie waarvoor de onderwijsscore is berekend, bestaat uit peuters en basisschoolleerlingen. In 2022 is 85 procent van de populatie basisschoolleerling en in 2025 gaat het om 84 procent van de populatie.

4.1.1 Beschrijvende statistieken onderwijsscores

Jaar	N	Gemiddelde	Standaard-deviatie	Minimum	Maximum	Grenswaarde (15%)	Gemiddelde < 15%
2022	1 680 614	535,38	3,54	523,45	543,21	531,33	529,78
2023	1 683 485	535,39	3,54	522,89	543,22	531,32	529,80
2024	1 678 228	535,42	3,54	524,11	543,21	531,36	529,84
2025	1 676 102	535,46	3,53	524,02	543,21	531,44	529,91

In tabellen 4.1.2 t/m 4.1.6 worden de verdelingen van de categorieën van de verschillende modelvariabelen getoond voor zowel de achterstandspopulatie als de niet-achterstandspopulatie. De achterstandspopulatie wordt gedefinieerd als de 15 procent kinderen met de laagste onderwijsscores, en daarom ligt het voor de hand dat categorieën die in het model samenhangen met een lagere onderwijsscore oververtegenwoordigd zijn binnen deze groep. Desalniettemin is het informatief om te zien welke specifieke categorieën vaker voorkomen in de achterstandspopulatie. Daarbij is het met name van belang om te onderzoeken of er verschuivingen optreden in de samenstelling van de populaties, en in welke mate de vertegenwoordiging van de verschillende categorieën overeenkomt met de verwachting. Deze

informatie helpt bij het interpreteren van eventuele verschuivingen in achterstandsscores op school- of gemeenteniveau.

Het blijkt dat kinderen binnen de achterstandspopulatie relatief vaak ouders hebben met opleidingsniveau basisonderwijs, vmbo-b/k en mbo-1. Dat is te verwachten, omdat deze categorieën in het model gerelateerd zijn aan een hoger risico op een onderwijsachterstand.

Daarnaast valt op dat er een kantelpunt lijkt te zijn rond het opleidingsniveau van mbo-4:

kinderen van ouders met minstens een mbo-4 opleiding behoren veel minder vaak tot de achterstandspopulatie dan kinderen van ouders met een mbo-2 of mbo-3 opleiding.

Bij herkomst is te zien dat categorieën als Turkije en Suriname, die in het model gerelateerd zijn aan een hoger risico op onderwijsachterstanden, vaker tot de achterstandspopulatie behoren.

Opvallend is dat ook de categorie overig Afrika, overig Azië en overig Latijns Amerika oververtegenwoordigd is in de achterstandspopulatie, terwijl deze groep in het model geen groot gewicht toegekend krijgt. Een verklaring hiervoor is dat binnen deze categorie relatief veel kinderen met een asielstatus voorkomen. Die worden automatisch tot de achterstandspopulatie gerekend.

Verder komt bij de achterstandspopulatie drie keer zo vaak een moeder met een verblijfsduur van 0 tot 5 jaar voor in vergelijking met de niet-achterstandspopulatie. Ook komt een moeder met een verblijfsduur van 5 tot 10 jaar vaker voor. Dit is niet geheel onverwacht, omdat kinderen met een asielstatus vaak in deze twee categorieën vallen.

Verder is te zien dat kinderen in de achterstandspopulatie veel vaker ouders in de schuldsanering hebben. Dit percentage is over de jaren gedaald, maar dat is in lijn met de algehele afname van kinderen met ouders in de schuldsanering.

4.1.2 Opleidingsniveau moeder (%)

Gepercenteerd op totaal aantal kinderen in subpopulatie

Opleidingsniveau moeder	2022	2023	2024	2025
Niet-achterstandspopulatie				
Basisonderwijs	2,1	2,0	2,3	2,2
Vmbo-b/k, mbo-1	2,0	1,9	1,9	1,8
Vmbo-g/t, avo onderbouw	2,2	2,1	2,1	2,0
Mbo-2, mbo-3	13,6	13,3	13,2	13,4
Mbo-4	21,4	21,0	21,0	20,8
Havo, vwo	5,1	4,9	4,8	4,7
Hbo-, wo-bachelor	32,6	32,6	32,8	32,9
Hbo-, wo-master, doctor	20,1	20,3	21,3	21,7
Niet bekend	1,0	1,7	0,6	0,5
Achterstandspopulatie				
Basisonderwijs	29,6	27,4	28,8	27,5
Vmbo-b/k, mbo-1	27,1	26,4	26,6	26,8
Vmbo-g/t, avo onderbouw	2,6	2,5	2,5	2,4
Mbo-2, mbo-3	23,0	23,8	25,0	25,7
Mbo-4	6,5	6,3	6,7	7,3
Havo, vwo	1,3	1,1	1,2	1,0
Hbo-, wo-bachelor	3,6	3,7	4,5	4,9
Hbo-, wo-master, doctor	1,4	1,5	1,7	2,1
Niet bekend	5,0	7,3	2,9	2,4

4.1.3 Opleidingsniveau vader (%)

Gepercenteerd op totaal aantal kinderen in subpopulatie

Opleidingsniveau vader	2022	2023	2024	2025
Niet-achterstandspopulatie				
Basisonderwijs	1,6	1,6	1,7	1,7
Vmbo-b/k, mbo-1	4,0	4,0	4,0	4,0
Vmbo-g/t, avo onderbouw	1,9	2,0	2,1	2,1
Mbo-2, mbo-3	16,9	17,2	17,8	18,1
Mbo-4	21,2	20,6	20,1	19,7
Havo, vwo	6,5	6,4	6,4	6,3
Hbo-, wo-bachelor	27,0	26,8	27,1	27,4
Hbo-, wo-master, doctor	17,1	17,1	17,4	17,7
Niet bekend	3,7	4,4	3,3	3,1
Achterstandspopulatie				
Basisonderwijs	28,9	28,1	28,6	28,3
Vmbo-b/k, mbo-1	24,8	24,4	25,2	25,0
Vmbo-g/t, avo onderbouw	2,5	2,5	2,5	2,5
Mbo-2, mbo-3	20,2	19,8	20,8	21,1
Mbo-4	4,2	3,8	3,7	3,9
Havo, vwo	1,0	0,9	0,8	0,8
Hbo-, wo-bachelor	2,2	2,5	3,8	3,9
Hbo-, wo-master, doctor	1,1	0,8	0,9	1,3
Niet bekend	15,0	17,0	13,6	13,2

4.1.4 Herkomst (%)

Gepercentageerd op totaal aantal kinderen in subpopulatie

Herkomst	2022	2023	2024	2025
Niet-achterstandspopulatie				
Nederland	83,6	82,2	81,4	80,8
EU-15, andere ontwikkelde economieën	1,7	1,7	1,8	1,8
Nieuwe EU-landen en economieën in transitie	3,0	3,8	4,1	4,2
Noord-Afrika	3,1	3,2	3,2	3,3
Oost-Azië	1,6	1,6	1,6	1,6
Overig Afrika, overig Azië, overig Latijns Amerika	3,6	4,0	4,4	4,7
Suriname en (voormalige) Nederlandse Antillen	1,6	1,6	1,6	1,6
Turkije	1,6	1,7	1,8	1,9
Onbekend	0,1	0,2	0,1	0,1
Achterstandspopulatie				
Nederland	38,4	36,9	36,3	35,9
EU-15, andere ontwikkelde economieën	2,3	2,1	2,1	2,0
Nieuwe EU-landen en economieën in transitie	3,6	5,0	4,5	4,4
Noord-Afrika	11,7	11,1	11,1	10,6
Oost-Azië	0,9	0,8	0,8	0,8
Overig Afrika, overig Azië, overig Latijns Amerika	22,2	23,1	23,9	25,2
Suriname en (voormalige) Nederlandse Antillen	7,5	7,4	7,7	7,8
Turkije	12,7	12,5	12,6	12,5
Onbekend	0,7	1,1	1,0	0,8

4.1.5 Verblijfsduur van de moeder (%)

Gepercentageerd op totaal aantal kinderen in subpopulatie

Verblijfsduur moeder	2022	2023	2024	2025
Niet-achterstandspopulatie				
0-5jr	3,9	4,6	4,9	4,8
5-10jr	4,7	5,1	5,5	5,9
>10jr	91,3	90,2	89,5	89,2
Achterstandspopulatie				
0-5jr	12,3	14,0	14,1	15,1
5-10jr	10,2	11,1	11,2	10,6
>10jr	76,7	73,8	73,8	73,5

4.1.6 Ouders in de schuldsanering (%)

Gepercentageerd op totaal aantal kinderen in subpopulatie

Schuldsanering	2022	2023	2024	2025
Niet-achterstandspopulatie				
Niet in schuldsanering	99,9	99,9	99,9	100,0
Wel in schuldsanering	0,1	0,1	0,1	0,0
Achterstandspopulatie				
Niet in schuldsanering	97,8	98,4	98,8	99,1
Wel in schuldsanering	2,2	1,6	1,2	0,9

4.2 Correlaties

Tabellen 4.2.1 t/m 4.2.5 tonen de correlaties van onderwijsscores tussen jaren en voor verschillende deelpopulaties en imputatiecategorieën. Voor alle tabellen geldt dat de correlaties uitsluitend zijn berekend voor kinderen die in alle vier de jaren voorkomen, en die gedurende die periode niet gewisseld zijn van deelpopulatie of imputatiecategorie (zie hoofdstuk 2 voor meer uitleg).

Voor kinderen waarbij het opleidingsniveau van beide ouders bekend is, liggen de correlaties erg hoog (tussen 0,992 en 0,997). Dit is volgens verwachting, omdat onderwijsscores in principe nauwelijks veranderen zolang de onderliggende modelvariabelen stabiel blijven, wat doorgaans het geval is. Toch kunnen er kleine verschuivingen optreden, bijvoorbeeld wanneer ouders een hoger opleidingsniveau behalen of wanneer de verblijfsduur van de moeder toeneemt. De verwachting is daarom dat onderwijsscores over de tijd behoorlijk stabiel zijn, met kleine veranderingen voor specifieke groepen binnen de populatie.

Die stabiliteit is minder sterk aanwezig bij kinderen voor wie imputaties zijn toegepast, omdat imputaties een mate van onzekerheid introduceren. Bij kinderen waarbij het opleidingsniveau van beide ouders is geïmputeerd, zijn de correlaties aanzienlijk lager. Dit komt doordat het imputatieproces berust op een statistische schatting en is daarmee gevoeliger voor variatie. De imputatie introduceert bovendien een zekere mate van "ruis", waardoor jaar-op-jaar verschillende waarden geïmputeerd kunnen worden. Doordat het opleidingsniveau van ouders een belangrijke modelvariabele is in de berekening van de onderwijsscore, introduceert het jaarlijks opnieuw imputeren van deze opleidingsniveaus variatie in de onderwijsscore van kinderen. Doorgaans is het zo dat wanneer minder informatie bekend is, de geïmputeerde waarde sterker fluctueert.

Hetzelfde zien we terug bij kinderen voor wie de onderwijsscore wordt geïmputeerd: van deze kinderen is aanzienlijk minder informatie bekend dan van de kinderen waarbij alleen het opleidingsniveau van één ouder wordt geïmputeerd en bij die groep fluctueert de onderwijsscore dan ook meer, wat leidt tot een lagere correlatie.

Op schoolniveau, en in mindere mate op gemeenteniveau, kunnen deze fluctuaties leiden tot schommelingen in de achterstandsscore. Hoe meer kinderen op een school of gemeente aanwezig zijn waarbij weinig gegevens bekend zijn, hoe groter dit effect is. Dit is een van de verklaringen voor de jaarlijkse veranderingen in de toewijzing van het onderwijsachterstandenbudget van een school of gemeente.

4.2.1 Correlaties onderwijsscores, opleidingsniveau beide ouders bekend

N = 765571; Alleen kinderen die alle jaren voorkomen, tot dezelfde deelpopulatie behoren en met direct bepaalde onderwijsscores

	2022	2023	2024	2025
2022				
2023	0,997			
2024	0,995	0,997		
2025	0,992	0,995	0,997	

4.2.2 Correlaties onderwijsscores, opleidingsniveau moeder onbekend

N = 64066; Alleen kinderen die alle jaren voorkomen, tot dezelfde deelpopulatie behoren en met direct bepaalde onderwijsscores

	2022	2023	2024	2025
2022				
2023	0,95			
2024	0,935	0,948		
2025	0,925	0,936	0,95	

4.2.3 Correlaties onderwijsscores, opleidingsniveau vader onbekend

N = 118507; Alleen kinderen die alle jaren voorkomen, tot dezelfde deelpopulatie behoren en met direct bepaalde onderwijsscores

	2022	2023	2024	2025
2022				
2023	0,968			
2024	0,961	0,967		
2025	0,955	0,961	0,967	

4.2.4 Correlaties onderwijsscores, opleidingsniveau beide ouders onbekend

N = 51334; Alleen kinderen die alle jaren voorkomen, tot dezelfde deelpopulatie behoren en met direct bepaalde onderwijsscores

	2022	2023	2024	2025
2022				
2023	0,724			
2024	0,69	0,737		
2025	0,651	0,693	0,749	

4.2.5 Correlaties onderwijsscores, geïmputeerde onderwijsscores

N = 35493; Alleen kinderen die alle jaren voorkomen, tot dezelfde deelpopulatie en imputatiecategorie behoren, exclusief kinderen met een asielstatus

	2022	2023	2024	2025
2022				
2023	0,286			
2024	0,258	0,283		
2025	0,243	0,271	0,306	

4.3 Verschillen tussen imputatiecategorieën en deelpopulaties

In deze paragraaf wordt voor de verschillende imputatiecategorieën en deelpopulaties het aandeel achterstandskinderen (de 15 procent laagste onderwijsscores) beschreven. Bij ongeveer 7 procent van de kinderen wordt de onderwijsscore geïmputeerd en bij ongeveer een kwart van de kinderen wordt het opleidingsniveau van één of beide ouders geïmputeerd. Deze imputaties vormen een essentieel onderdeel bij de berekening van het risico op onderwijsachterstanden, daarom is het belangrijk om de verschillen die er tussen leerlingen waarbij al dan niet een vorm van imputatie is toegepast te monitoren. Van de meeste kinderen die in Nederland opgroeien is via registraties bekend wie de ouders zijn en wat hun opleidingsniveau is. Voor deze kinderen hoeft dus niets te worden geïmputeerd. Kinderen waarvan gegevens ontbreken, verschillen per definitie van deze groep: zij vormen een specifieke subpopulatie. Eventuele verschillen tussen imputatiecategorieën kunnen daarom niet volledig worden toegeschreven aan de imputatietechniek zelf, maar ook aan daadwerkelijke verschillen tussen de subpopulaties waarvoor de imputaties al dan niet worden uitgevoerd. Daarnaast kunnen (veranderingen in) verschillen tussen de imputatiecategorieën inzichten opleveren voor mogelijke verbeteringen van het imputatieproces.

4.3.1 Aandeel achterstandskinderen per imputatiecategorie

In tabel 4.3.1 staat het aandeel achterstandskinderen, uitgesplitst naar imputatiecategorie. In deze tabel zijn de kinderen met een asielstatus weggelaten, bij deze kinderen wordt ieder jaar de onderwijsscore geïmputeerd met het gemiddelde van de 15 procent laagst scorende kinderen. Zie hoofdstuk 2 voor meer informatie. In de groep kinderen waarbij de onderwijsscore niet is geïmputeerd, ligt het aandeel achterstandskinderen rond de 12 procent. In de groep kinderen waarbij de onderwijsscore wel is geïmputeerd ligt dit aandeel aanzienlijk hoger, namelijk tussen de 32 en 44 procent, afhankelijk van de imputatiecategorie. Uit de verdeling blijkt dat kinderen die niet in de Basisregistratie Personen (BRP) voorkomen relatief vaak tot de achterstandspopulatie behoren. Daarnaast zijn kinderen waarbij de vader onbekend is, iets vaker achterstandskind dan kinderen waarbij de moeder onbekend is. Over het geheel genomen geldt dat het aandeel achterstandskinderen bij alle categorieën ongeveer drie keer zo hoog is in vergelijking met de categorie direct bepaald. Een van de verklaringen hiervoor is dat de kinderen waarbij de onderwijsscore wordt geïmputeerd tot een specifieke populatie behoren. Over deze groep kinderen is relatief weinig informatie beschikbaar, en factoren die samenhangen met dat gebrek aan informatie, hangen mogelijk ook samen met een hoger risico op een onderwijsachterstand.

4.3.1 Aandeel achterstandskinderen per imputatiecategorie

Exclusief kinderen met een asielstatus

Imputatiecategorie	2022	2023	2024	2025
Direct bepaald	12,1	11,8	11,9	11,8
Moeder is onbekend	32,5	32,1	32,7	34,8
Vader is onbekend	36,0	35,4	36,6	37,0
Kind niet in BRP	41,6	41,0	43,6	42,1
Beide ouders zijn onbekend	33,1	32,1	42,1	39,2

4.3.2 Aandeel achterstandskinderen per deelpopulatie

In tabel 4.3.2 wordt het aandeel achterstandskinderen weergegeven per deelpopulatie voor wie het opleidingsniveau van de ouders al dan niet is geïmputeerd. In deze analyse gaat het uitsluitend om kinderen waarbij de onderwijsscore direct is bepaald, dus niet is geïmputeerd. Het aandeel achterstandskinderen onder kinderen waarbij het opleidingsniveau van beide ouders onbekend is, ligt aanzienlijk lager dan bij de andere deelpopulaties: 2 tot 3 procent tegenover 12 tot 16 procent. Bij de overige deelpopulaties ligt het aandeel achterstandskinderen dicht bij elkaar. De groep kinderen waarbij het opleidingsniveau van de vader of moeder onbekend is, heeft structureel een iets hoger aandeel achterstandskinderen dan de andere deelpopulaties. Deze bevindingen suggereren dat het imputeren van het opleidingsniveau van één van de ouders over het algemeen een beperkte relatie heeft tot het behoren tot de achterstandspopulatie dan het imputeren van het opleidingsniveau van beide ouders.

4.3.2 Aandeel achterstandskinderen per deelpopulatie

Alleen kinderen met direct bepaalde onderwijsscores

Deelpopulatie	2022	2023	2024	2025
Opleidingsniveau beide ouders bekend	12,6	12,1	11,8	11,6
Opleidingsniveau moeder onbekend	12,7	13,1	15,0	15,9
Opleidingsniveau vader onbekend	14,5	14,4	15,7	16,2
Opleidingsniveau beide ouders onbekend	2,3	2,0	3,0	3,1

4.4 Relatie tussen toetsadvies en achterstandspopulatie

In deze paragraaf wordt de relatie tussen het toetsadvies van leerlingen in groep 8 en het behoren tot de achterstandspopulatie beschreven. Het toetsadvies is het schooladvies dat leerlingen in groep 8 ontvangen voor het te volgen voortgezet onderwijs op basis van hun prestatie op de doorstroomtoets. Dit advies wordt gebruikt om te beoordelen in hoeverre het model voor het risico op onderwijsachterstanden valide is. Er wordt gebruik gemaakt van het toetsadvies omdat dit, in tegenstelling tot de onderliggende toetsscore, een gestandaardiseerde maat is. Hierdoor zijn de resultaten van verschillende toetsen met elkaar te vergelijken. Voor de analyses zijn alleen leerlingen meegenomen van wie in 2025 (schooljaar 2024/'25) een toetsadvies en een onderwijsscore beschikbaar was (N = 162581).

Het uitgangspunt is dat achterstandsl leerlingen in hun capaciteiten gemiddeld niet fundamenteel verschillen van leerlingen die niet tot de achterstandspopulatie behoren. Het verhoogde risico op onderwijsachterstanden is dan te verklaren aan de hand van omgevingsfactoren waarvan we een

aantal als voorspellers gebruiken in het model, zoals te lezen in hoofdstukken 1 en 3. Verwacht wordt dan ook dat leerlingen uit de achterstandspopulatie over het algemeen lagere toetsadvies ontvangen, wat een uitdrukking is van de verschillen in onderwijskansen tussen beide groepen. In tabel 4.4.1 staat de verdeling van het toetsadvies in 2025 voor de hele populatie.

4.4.1 Toetsadvies, 2025

Toetsadvies	N	Percentage
Pro/vmbo-b	948	0,6
Vmbo-b/k	20 581	12,7
Vmbo-k/gt	38 091	23,4
Vmbo-gt/havo	49 853	30,7
Havo/vwo	34 225	21,1
Vwo	18 883	11,6

Uit tabel 4.4.2 blijkt dat de verwachte relatie tussen het behoren tot de achterstandspopulatie en toetsadvies zich duidelijk voordoet. In 2025 hadden achterstandsl leerlingen 3,8 keer meer kans om een pro/vmbo-b advies te krijgen dan niet-achterstandsl leerlingen en de kans op een vwo advies was 0,3 keer zo groot. Dat patroon is in zijn algemeenheid te zien: achterstandsl leerlingen hebben een verhoogde kans op een lager toetsadvies (vmbo-k/gt of lager) en een verlaagde kans op een hoger toetsadvies (vmbo-gt/havo of hoger).

4.4.2 Toetsadvies naar achterstandspopulatie

Toetsadvies	Niet-achterstandspopulatie		Achterstandspopulatie		Ratio verschil
	N	Percentage	N	Percentage	
Pro/vmbo-b	591	0,4	357	1,5	3,8
Vmbo-b/k	14 641	10,5	5 940	25,2	2,4
Vmbo-k/gt	30 583	22,0	7 508	31,9	1,4
Vmbo-gt/havo	43 581	31,3	6 272	26,6	0,8
Havo/vwo	31 621	22,7	2 604	11,1	0,5
Vwo	18 019	13,0	864	3,7	0,3

In tabel 4.4.3 wordt de relatie tussen onderwijsscore en toetsadvies nader beschreven, afzonderlijk voor de niet-achterstandspopulatie en de achterstandspopulatie. De verwachting is dat een hogere onderwijsscore samenhangt met een hoger toetsadvies. De onderwijsscore fungeert immers als een maat voor het risico op onderwijsachterstanden, waarbij een hogere onderwijsscore wijst op een lager risico op onderwijsachterstanden. Bij een verlaagd risico op onderwijsachterstanden is de aanname dat men gemiddeld relatief goed presteert op de doorstroomtoets en dus ook gemiddeld een relatief hoog toetsadvies haalt. Voor de achterstandsl leerlingen wordt een minder uitgesproken patroon verwacht dan voor de niet-achterstandsl leerlingen. De achterstandsl leerlingen bestaat uit de 15 procent leerlingen met de laagste onderwijsscores, de spreiding in scores is dus beperkt binnen deze groep. Toch mag ook hier enige positieve samenhang tussen onderwijsscore en toetsadvies worden verwacht.

De resultaten bevestigen deze verwachtingen. Bij de niet-achterstandsl leerlingen geldt dat een hoger toetsadvies gemiddeld gepaard gaat met een hogere onderwijsscore. Het verschil in gemiddelde onderwijsscore tussen het laagste en hoogste toetsadvies bedraagt 3,76 punten, wat

aangeeft dat een lager modelmatig risico op onderwijsachterstanden inderdaad samenhangt met betere toetsresultaten. Ook binnen de achterstandspopulatie is dit patroon zichtbaar, zij het veel minder sterk. Het verschil in gemiddelde onderwijsscore tussen het hoogste en laagste toetsadvies bedraagt hier 0,24 punten. Samenvattend lijkt de relatie tussen onderwijsscore en toetsadvies onder achterstandsl leerlingen zwakker dan onder niet-achterstandsl leerlingen, wat in lijn is met de beperkte scorevariatie binnen deze groep leerlingen.

4.4.3 Gemiddelde onderwijsscore per toetsadvies naar achterstandspopulatie

Toetsadvies	Niet- achterstandspopulatie	Achterstandspopulatie
Pro/vmbo-b	534,32	529,68
Vmbo-b/k	534,80	529,76
Vmbo-k/gt	535,58	529,80
Vmbo-gt/havo	536,46	529,83
Havo/vwo	537,33	529,89
Vwo	538,08	529,92

4.5 Relatie tussen toetsadvies en onderwijsscore

In deze paragraaf wordt onderzocht of de relatie tussen onderwijsscore en toetsadvies verschilt tussen leerlingen waarbij de onderwijsscore niet of wel is geïmputeerd, en tussen leerlingen waarbij het opleidingsniveau van één of beide ouder(s) is geïmputeerd. Het doel van deze analyses is om te beoordelen of de imputatie van ontbrekende gegevens invloed heeft op de samenhang tussen onderwijsscore en toetsadvies. De verwachting is dat zowel bij kinderen met direct bepaalde onderwijsscores als bij kinderen met een geïmputeerde onderwijsscore, hogere onderwijsscores samenhangen met hogere toetsadviezen. Als dit niet het geval is, dan zou dat een signaal kunnen zijn dat de imputatie werkelijke risico op onderwijsachterstanden onder- of overschat. Leerlingen met een asielstatus zijn buiten beschouwing gelaten omdat zij altijd een onderwijsscore geïmputeerd krijgen die overeenkomt met het gemiddelde van de laagste 15 procent. Het meenemen van deze groep zou het beeld dus vertekenen. Bovendien zullen veel van deze leerlingen mogelijk een ontheffing krijgen op de doorstroomtoets omdat ze minder vier jaar in Nederland zijn en het Nederlands nog onvoldoende beheersen.

4.5.1 Imputatie onderwijsscore

Tabel 4.5.1 toont de gemiddelde onderwijsscore per toetsadvies waarbij onderscheid wordt gemaakt naar onderwijsscores die direct bepaald of geïmputeerd zijn. De leerlingen waarbij de onderwijsscore direct is bepaald dienen als referentiegroep: op deze leerlingen is het model immers direct toegepast. Idealiter zijn de onderwijsscores voor de groep leerlingen met een geïmputeerde onderwijsscore per toetsadvies ongeveer hetzelfde als voor leerlingen met direct bepaalde onderwijsscores. Het is echter aannemelijk dat, omdat het een schatting op basis van beperkte informatie betreft, deze onderwijsscores minder variëren dan die van leerlingen met direct bepaalde onderwijsscores. Bovendien verschillen leerlingen met direct bepaalde onderwijsscores en leerlingen met geïmputeerde onderwijsscores waarschijnlijk ook in onderliggende kenmerken, waardoor eventuele verschillen niet uitsluitend toe te schrijven zijn aan de imputatiemethode maar ook aan onderliggende verschillen tussen de groepen die we niet goed weten.

Uit de resultaten blijkt dat de gemiddelde onderwijsscore voor een gegeven toetsadvies doorgaans lager zijn bij de leerlingen waarbij de onderwijsscore is geïmputeerd dan bij leerlingen waarbij dat niet het geval was. Daarnaast lijkt het eerder geobserveerde positieve verband tussen onderwijsscore en toetsadvies minder sterk aanwezig te zijn bij leerlingen met een geïmputeerde onderwijsscore. Bij leerlingen met een direct bepaalde onderwijsscore is een duidelijke stijging van de onderwijsscore zichtbaar bij hogere toetsadviezen. Dit geldt voor de leerlingen met een geïmputeerde onderwijsscore beperkt. Met name bij de toetsadviezen vmbo-b/k en vmbo-k/gt is het verband nauwelijks aanwezig, de gemiddelde onderwijsscores liggen dicht bij elkaar. Bij de toetsadviezen vmbo-gt/havo en havo/vwo zijn wel iets hogere onderwijsscores zichtbaar, de gemiddelde onderwijsscores liggen iets verder uit elkaar.

4.5.1 Gemiddelde onderwijsscore per toetsadvies naar imputatie onderwijsscore

N = 158469, Exclusief leerlingen met een asielstatus

Toetsadvies	Direct bepaald	Geïmputeerd
Pro/vmbo-b	532,89	532,09
Vmbo-b/k	533,57	532,56
Vmbo-k/gt	534,69	532,76
Vmbo-gt/havo	535,87	533,04
Havo/vwo	536,97	533,48
Vwo	537,88	533,77

4.5.2 Deelpopulaties opleidingsniveau ouders

Bij de vergelijking van de gemiddelde onderwijsscores tussen de deelpopulaties van het opleidingsniveau van ouders dient de groep leerlingen waarbij het opleidingsniveau van beide ouders bekend is als referentiegroep. Ook bij deze analyse geldt dat de deelpopulaties idealiter niet of nauwelijks van elkaar afwijken, maar dat de verwachting is dat de overeenstemming afneemt naarmate minder informatie beschikbaar is. Leerlingen waarbij het opleidingsniveau van slechts één ouder onbekend is, zullen waarschijnlijk meer lijken op de referentiegroep dan leerlingen waarbij het opleidingsniveau van beide ouders onbekend is. Omdat het opleidingsniveau van ouders slechts één van de variabelen in het model is, is de verwachting dat de verschillen tussen de groepen kleiner zijn dan bij imputatie van de gehele onderwijsscore. Daarnaast is het bekend dat de subpopulaties van elkaar verschillen. De verschillen in de gemiddelde onderwijsscore kunnen dus wederom niet alleen worden toegeschreven aan de imputatie, maar ook aan onderliggende verschillen in kenmerken van de subpopulaties. In deze analyse is alleen gekeken naar leerlingen waarbij de onderwijsscore berekend is, omdat de imputatie van het opleidingsniveau van de ouders alleen voor deze leerlingen effect heeft op de onderwijsscore.

Uit de resultaten komt naar voren dat bij de referentiegroep het eerder beschreven positieve verband tussen onderwijsscore en toetsadvies te zien is. Dit geldt ook, zij het in mindere mate, voor de leerlingen waarbij het opleidingsniveau van vader of moeder onbekend is. Bij leerlingen waarbij het opleidingsniveau van beide ouders onbekend is, is dit verband het minst aanwezig. De gemiddelde onderwijsscores van de verschillende adviezen liggen relatief dichtbij elkaar.

4.5.2 Gemiddelde onderwijsscore per toetsadvies naar deelpopulatie

N = 152151, Alleen leerlingen met direct bepaalde onderwijsscores

Toetsadvies	Opleidingsniveau beide ouders bekend	Opleidingsniveau moeder onbekend	Opleidingsniveau vader onbekend	Opleidingsniveau beide ouders onbekend
Pro/vmbo-b	532,49	533,47	533,10	534,70
Vmbo-b/k	533,38	533,86	533,54	534,81
Vmbo-k/gt	534,76	534,62	534,31	535,01
Vmbo-gt/havo	536,17	535,40	535,04	535,24
Havo/vwo	537,39	536,11	535,70	535,74
Vwo	538,30	536,88	536,41	536,25

5 Analyse van onderwijsscores

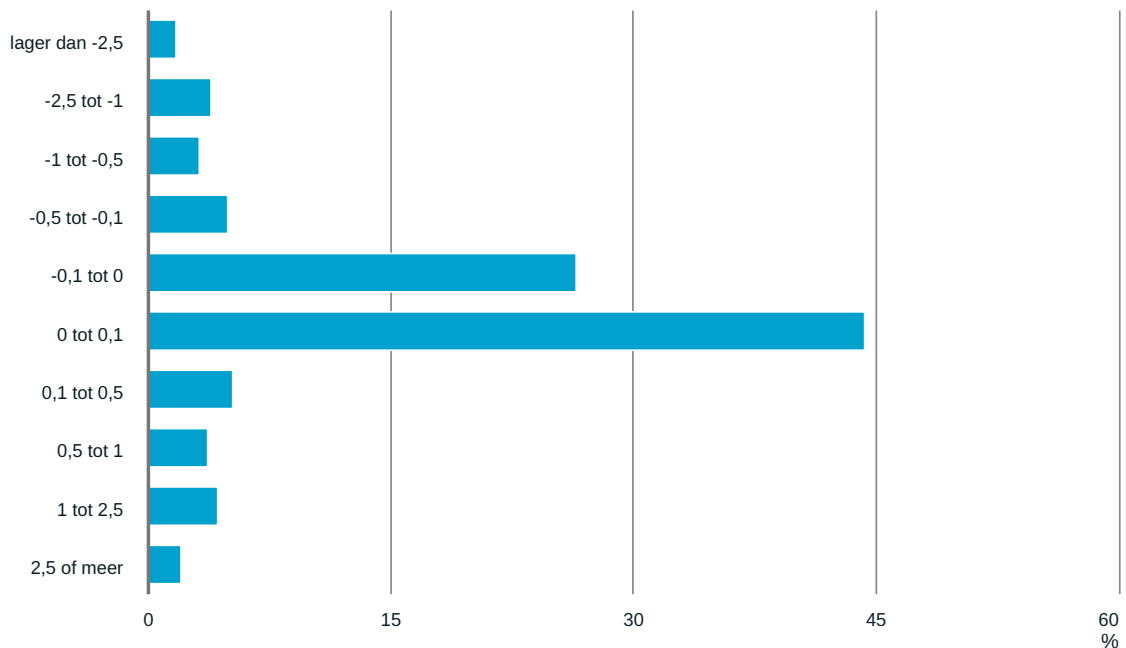
In dit hoofdstuk wordt de stabiliteit van onderwijsscores tussen 2024 en 2025 besproken. Dit wordt gedaan door voor de hele populatie en de verschillende deelgroepen te kijken naar de verdeling van de verschillen in onderwijsscores tussen die twee jaren.

5.1 Gehele populatie

Figuur 5.1.1 toont de verschillen in onderwijsscores tussen 2024 en 2025. Dit geeft een algemene indicatie van de stabiliteit van de onderwijsscores. Idealiter is het verschil zo klein mogelijk. Daarnaast is een symmetrische verdeling wenselijk, waarbij extremere verschillen minder vaak voorkomen dan kleine verschillen. Voor de hele populatie is dit ook het geval: bij 71 procent van de kinderen verschilt de onderwijsscore tussen de -0,1 en 0,1 punten. Bij ongeveer 4 procent van de kinderen is het verschil kleiner dan -2,5 of groter dan 2,5.

5.1.1 Verschillen in onderwijsscore 2025 t.o.v. 2024

N = 1474034; Kinderen die in beide jaren voorkomen

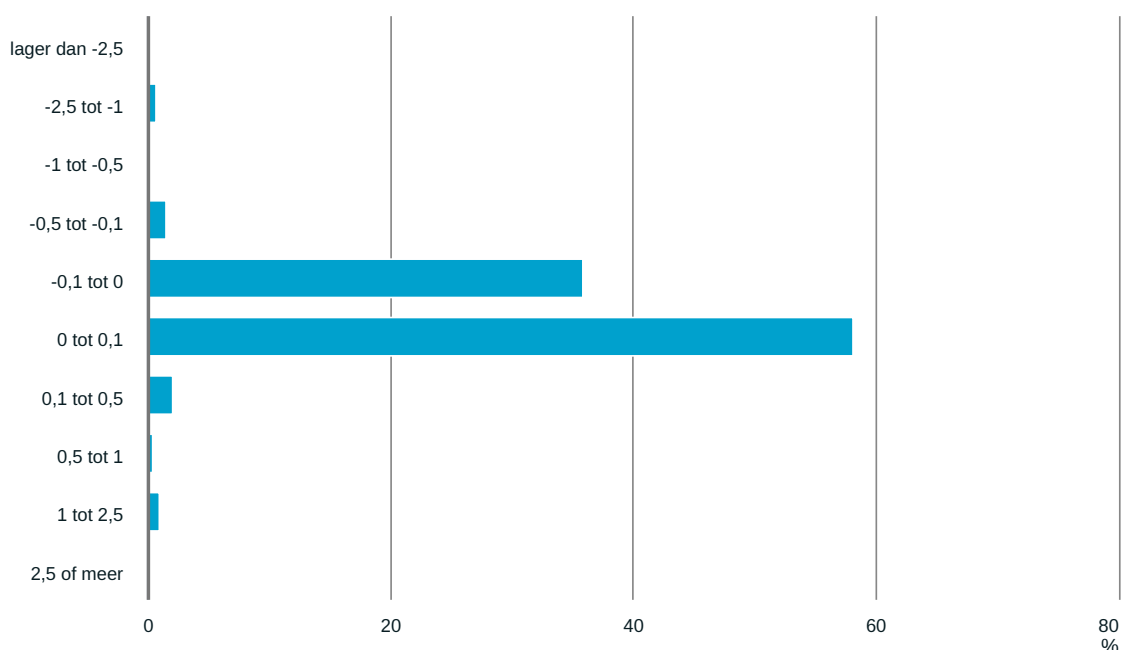
5.2 Deelpopulaties opleidingsniveau ouders

De grafieken 5.2.1 t/m 5.2.4 tonen de verschillen in onderwijsscores voor deelpopulaties waarbij het opleidingsniveau van één of beide ouders is geïmputeerd. Ter vergelijking zijn ook de resultaten opgenomen voor kinderen waarbij het opleidingsniveau van de ouders direct uit registers kon worden bepaald en van wie de onderwijsscore direct is bepaald. Zoals ook in de

voorgaande paragraaf is vermeldt, geldt bij geïmputeerde waarden een onzekerheidsmarge. Hoe minder informatie er beschikbaar is voor imputatie, hoe groter de variatie in het geschatte opleidingsniveau en daarmee in de onderwijsscore over opeenvolgende jaren. Dit komt doordat het opleidingsniveau van de ouders een belangrijke modelvariabele is bij het bepalen van de onderwijsscore. Dit effect is duidelijk zichtbaar in de resultaten: bij kinderen van wie het opleidingsniveau van de ouders bekend is, ligt 94 procent van de gevallen het verschil in onderwijsscore tussen de -0,1 en 0,1. Bij minder dan 1 procent is het verschil kleiner dan -2,5 of groter dan 2,5. Bij kinderen van wie het opleidingsniveau van beide ouders onbekend is, en van beide wordt geïmputeerd, zijn die verhoudingen juist omgedraaid. Bij 5 procent ligt het verschil in onderwijsscore tussen de -0,1 en 0,1 punten, terwijl voor 17 procent van de gevallen het verschil kleiner is dan -2,5 of groter dan 2,5. Bovendien komen bij deze groep minder extreme verschillen veel vaker voor dan bij de deelpopulatie van wie het opleidingsniveau van beide ouders bekend is.

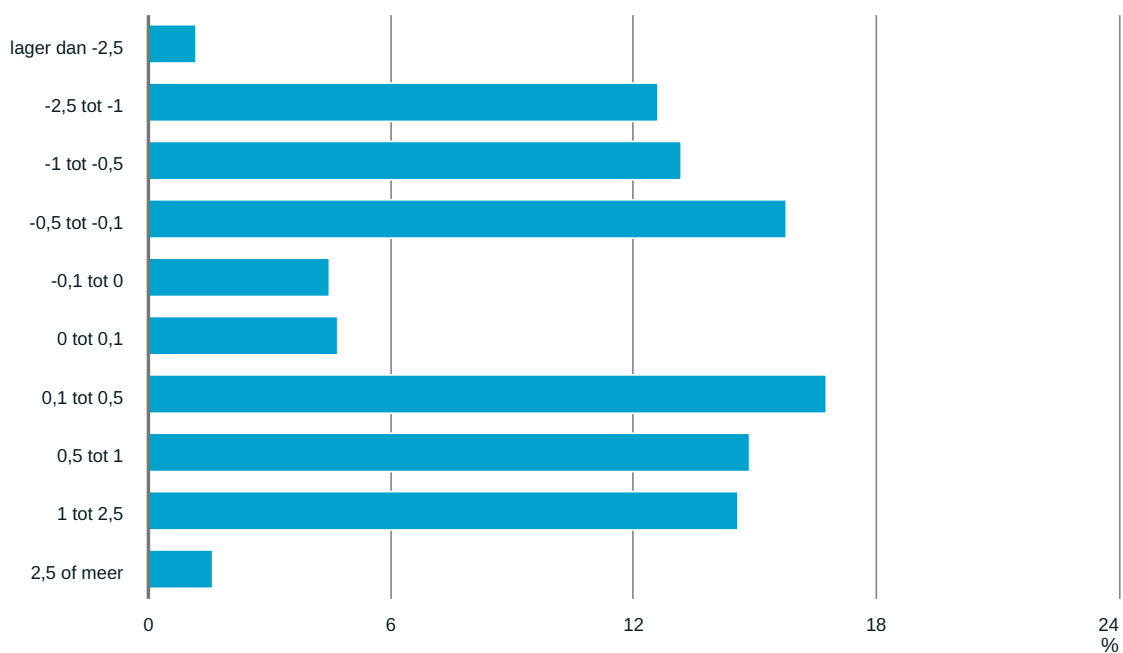
5.2.1 Opleidingsniveau beide ouders bekend

N = 1041655; Onderwijsscore direct bepaald en deelpopulatie onveranderd

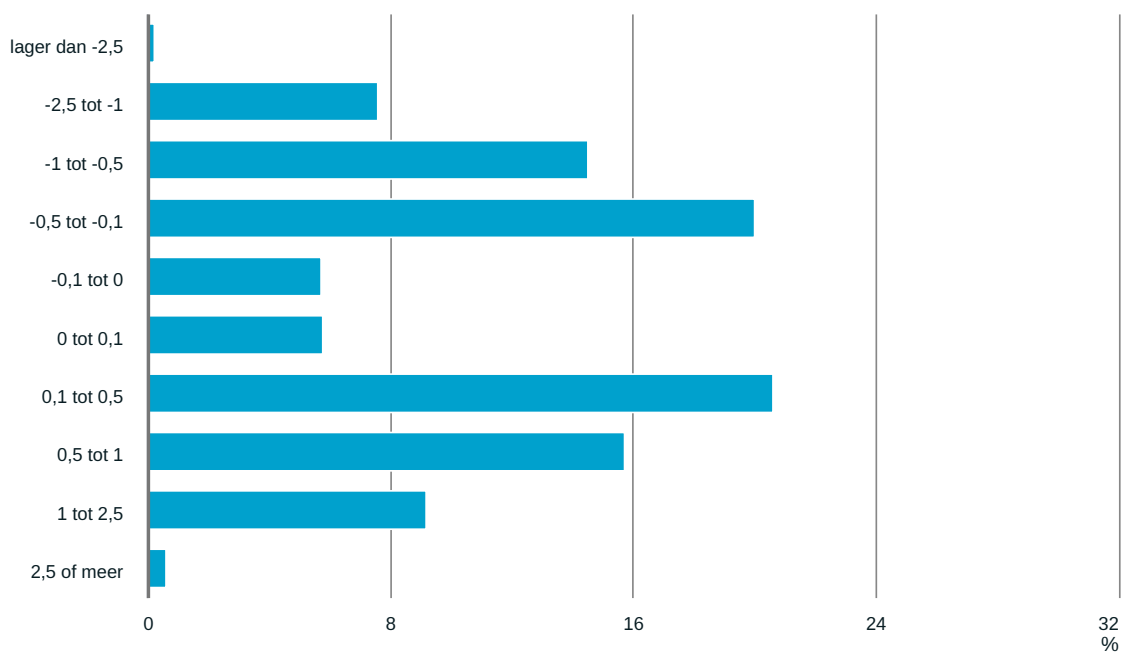
5.2.2 Opleidingsniveau moeder onbekend

N = 85772; Onderwijsscore direct bepaald en deelpopulatie onveranderd

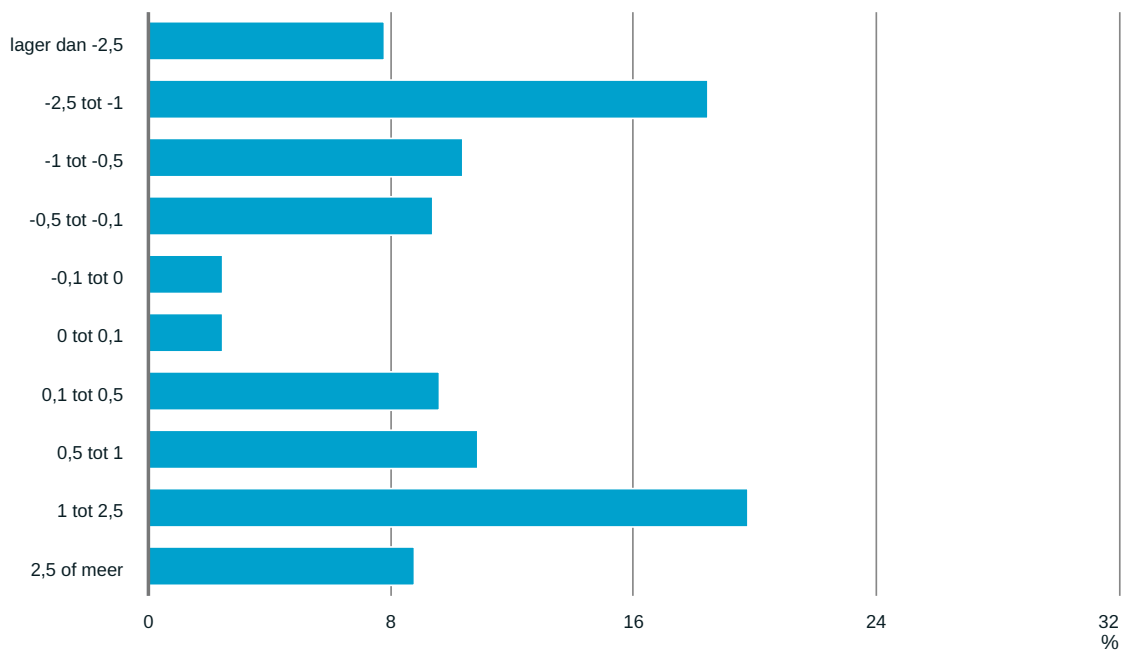
5.2.3 Opleidingsniveau vader onbekend

N = 150034; Onderwijsscore direct bepaald en deelpopulatie onveranderd

5.2.4 Opleidingsniveau beide ouders onbekend

N = 86175; Onderwijsscore direct bepaald en deelpopulatie onveranderd

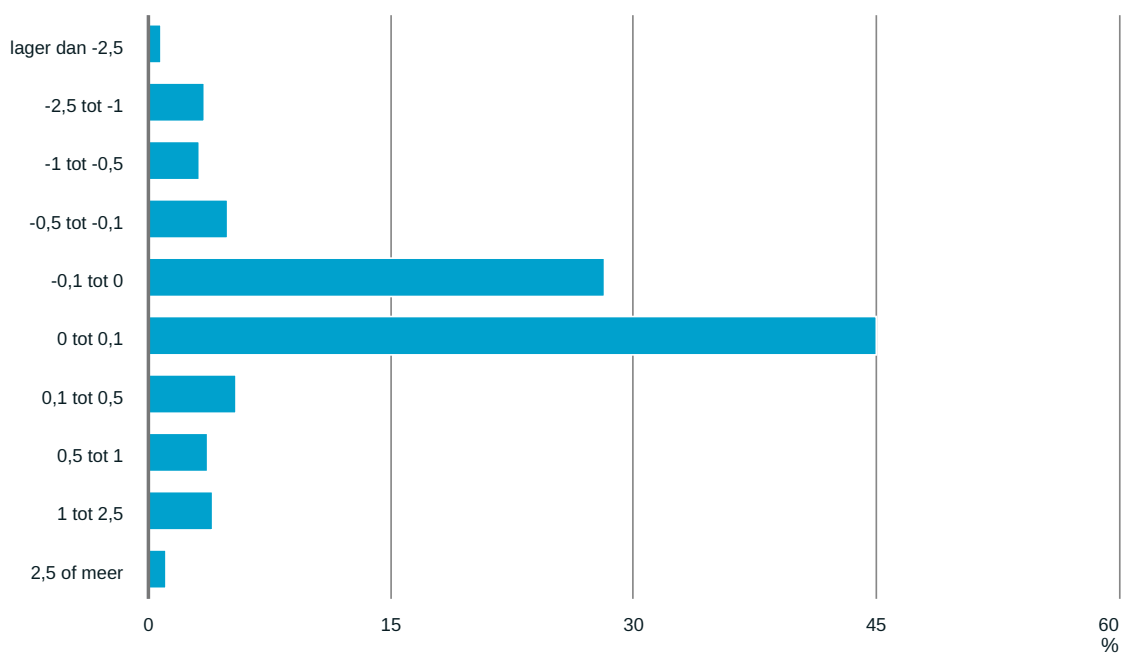

5.3 Imputatiecategorieën van onderwijsscores

De figuren 5.3.1 t/m 5.3.5 tonen de verschillen in onderwijsscores voor de verschillende groepen waarbij de onderwijsscore is geïmputeerd. Omdat imputatie een schatting is van de onderwijsscore op basis van onvolledige informatie, is de variabiliteit van geïmputeerde onderwijsscores per definitie groter dan die van direct bepaalde onderwijsscores. Over het algemeen geldt ook dat hoe minder informatie beschikbaar is over een leerling, hoe grover de schatting is en hoe groter de verwachte jaar op jaar verschillen. Dat beeld komt duidelijk naar voren in de grafieken: voor kinderen die niet in de BRP voorkomen – en van wie dus relatief weinig informatie bekend is – is de variabiliteit van de onderwijsscores het grootst. Daarna volgt de groep waarvan beide ouders onbekend zijn, gevolgd door de groepen waarvan één ouder onbekend is. Ter illustratie: bij 73 procent van de kinderen met een direct bepaalde onderwijsscore is verschil van jaar op jaar tussen de -0,1 en 0,1. Bij 2 procent is het verschil jaar op jaar kleiner dan -2,5, of groter dan 2,5. Voor kinderen die niet in de BRP voorkomen, is dit beeld juist omgekeerd: bij 3 procent ligt het verschil tussen de -0,1 en 0,1, terwijl bij 55 procent het verschil kleiner is dan -2,5 of groter is dan 2,5.

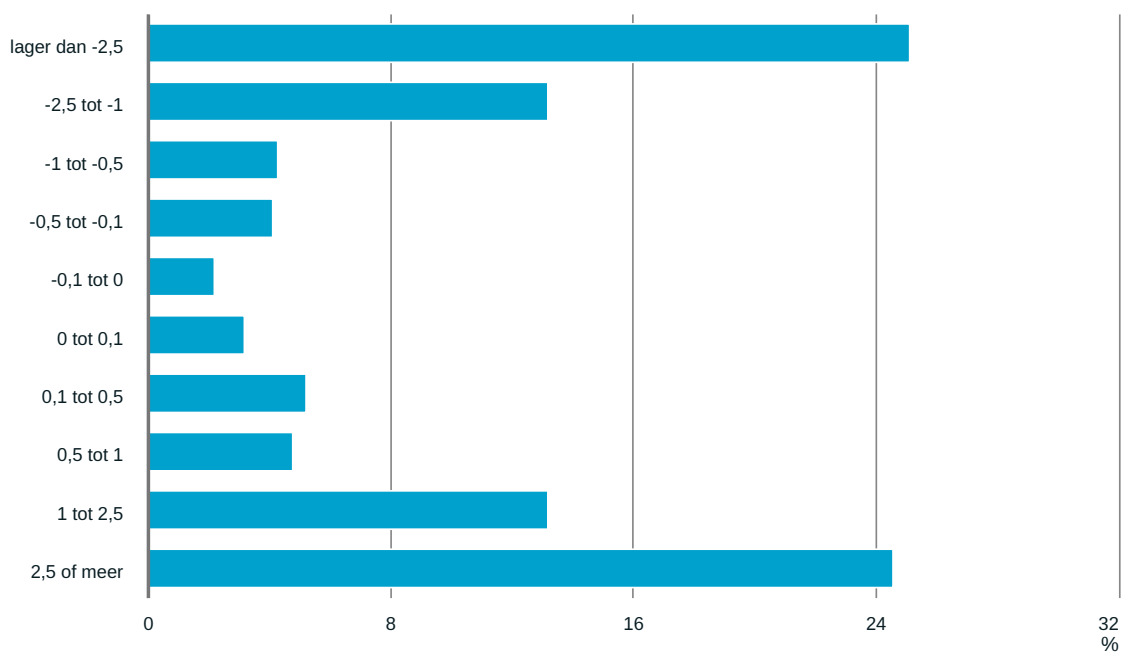
5.3.1 N.v.t., direct bepaald

N = 1378943; Imputatiecategorie onveranderd

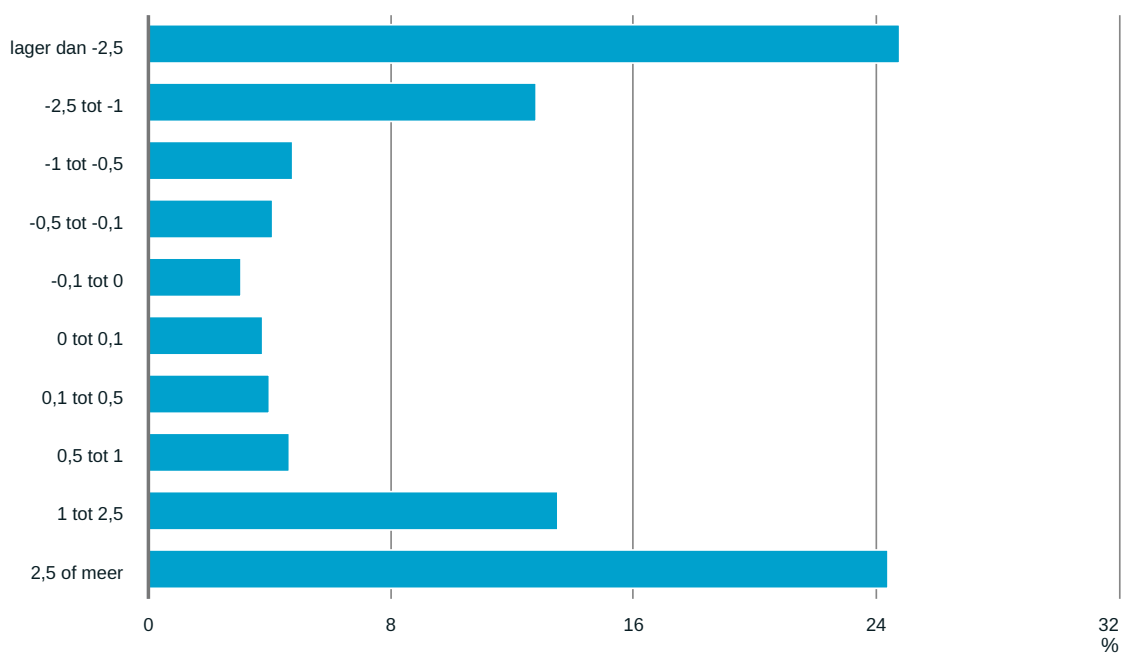
5.3.2 Onderwijsscore geïmputeerd, want moeder is onbekend

N = 1842; Imputatiecategorie onveranderd

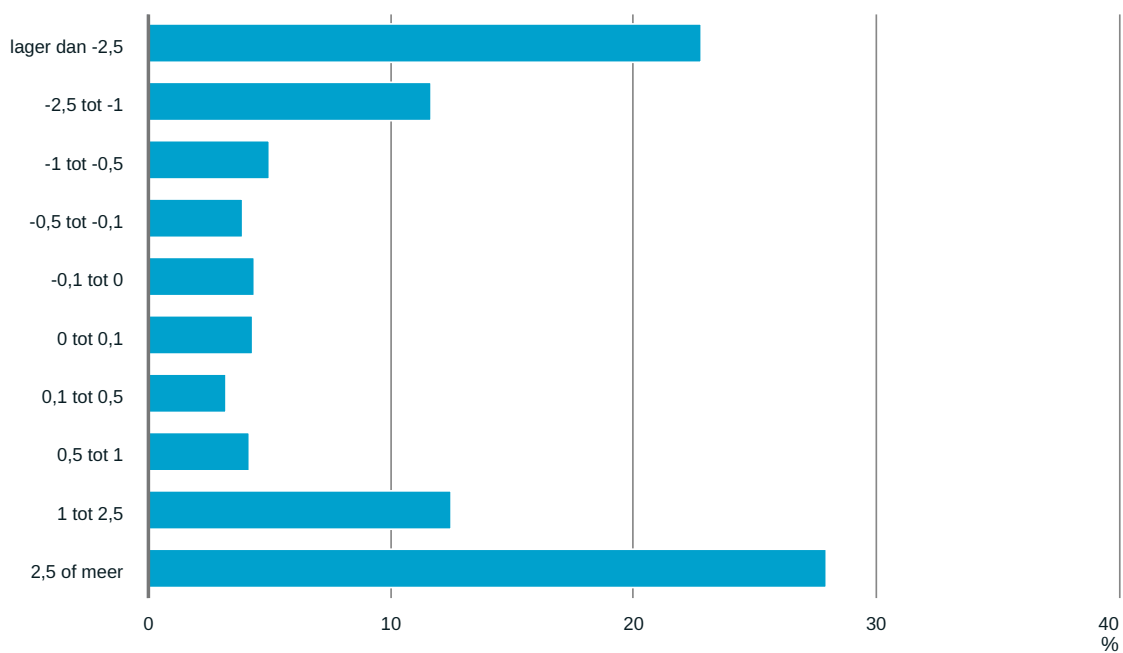
5.3.3 Onderwijsscore geïmputeerd, want vader is onbekend

N = 52814; Imputatiecategorie onveranderd

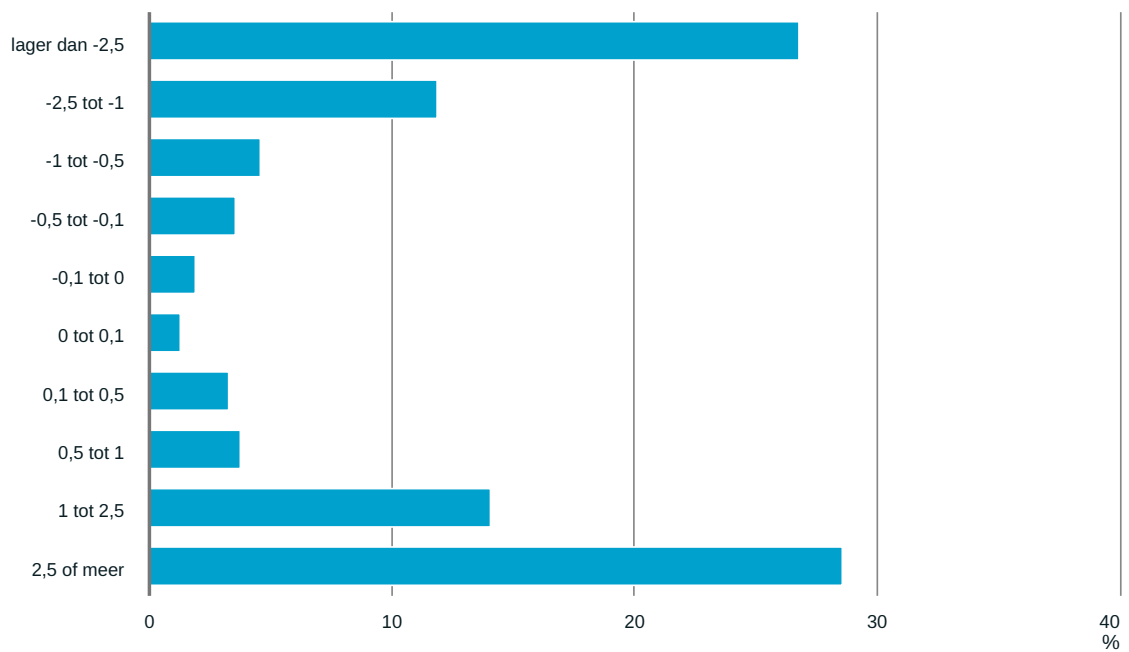
5.3.4 Onderwijsscore geïmputeerd, want beide ouders zijn onbekend

N = 3116; Imputatiecategorie onveranderd

5.3.5 Onderwijsscore geïmputeerd, want kind niet in BRP

N = 1140; Imputatiecategorie onveranderd

6 Analyse achterstandsscores

In dit hoofdstuk wordt de ontwikkeling van achterstandsscores over de afgelopen twee jaren geanalyseerd. Eerst wordt gekeken naar de ontwikkeling op schoolniveau en vervolgens naar de ontwikkeling op gemeenteniveau.

6.1 Achterstandsscores op schoolniveau

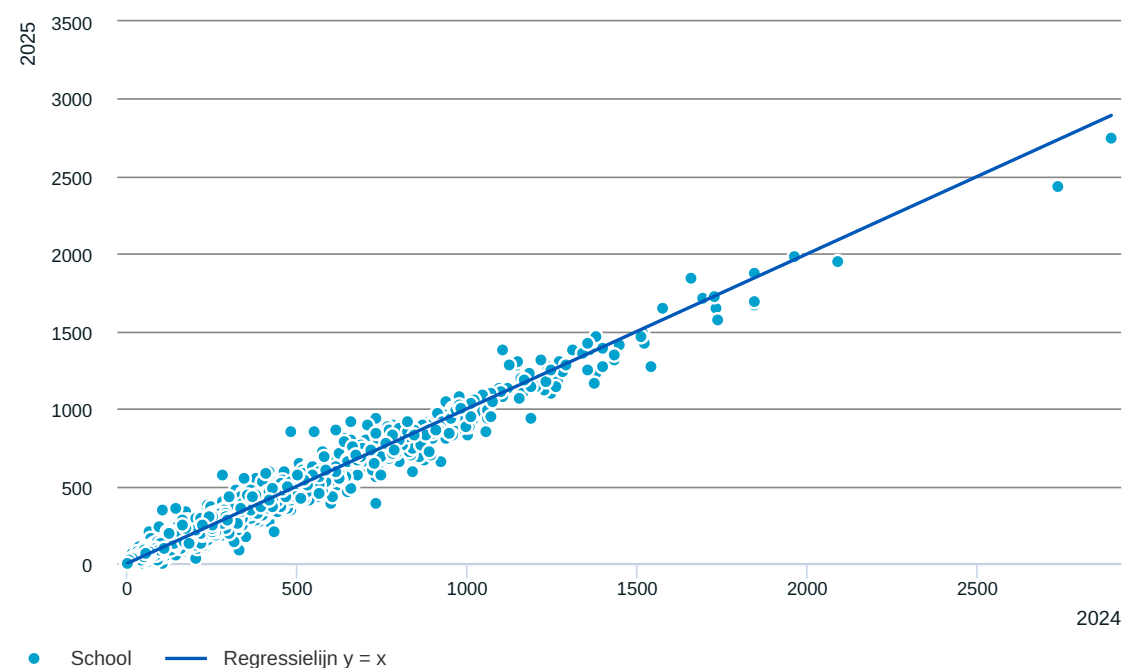
In deze paragraaf wordt de relatie tussen achterstandsscores van 2024 en 2025 op schoolniveau onderzocht. Er wordt gekeken naar de algemene samenhang tussen beide jaren, en er wordt aandacht besteed aan veelvoorkomende redenen voor stijgingen en dalingen van achterstandsscores van scholen.

6.1.1 Vergelijking achterstandsscores: 2025 tegenover 2024

Figuren 6.1.1 en 6.1.2 tonen de relatie tussen achterstandsscores van 2024 en 2025, respectievelijk zonder en met drempel. Het gaat dan om respectievelijk de bruto en netto achterstandsscores. Bij de netto achterstandsscores wordt een drempelwaarde toegepast. Zie hoofdstuk 1 voor meer informatie hierover. De diagonale lijn geeft de situatie weer waarin de scores in beide jaren exact overeenkomen. De meeste scholen liggen op of rond de diagonaal, wat duidt op relatief stabiele achterstandsscores: de achterstandsscores komen goed overeen tussen de twee jaren. Hieronder worden enkele veelvoorkomende redenen voor sterke schommelingen in de achterstandsscores toegelicht.

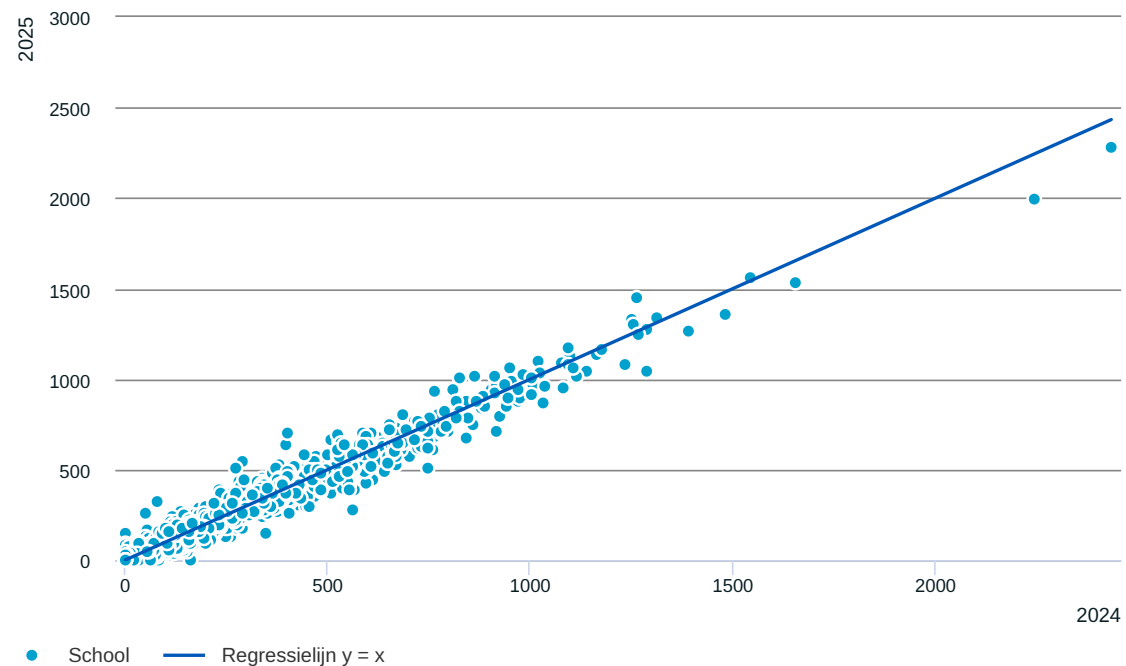
6.1.1 Achterstandsscores scholen, 2025 t.o.v. 2024

Zonder drempel

6.1.2 Achterstandsscores scholen, 2025 t.o.v. 2024

Met drempel

6.1.2 Waarom stijgen of dalen de achterstandsscores van sommige scholen sterk?

Sommige scholen hebben van jaar op jaar een relatief sterke stijging of daling van hun achterstandsscore. Er zijn verschillende redenen waarom achterstandsscores van scholen kunnen veranderen: een verandering van het aantal leerlingen op school, een verandering in de achtergrondkenmerken van leerlingen, verandering in de leerlingpopulatie en imputatie van onderwijsscore. Met veranderingen in de achtergrondkenmerken van leerlingen kan er worden gedacht aan ouders waarvan het opleidingsniveau is veranderd omdat ze een nieuw diploma hebben behaald. Een belangrijk voorbeeld van veranderingen in de leerlingpopulatie is een grote netto in- of uitstroom van het aantal leerlingen met een asielstatus op een school. Zoals eerder beschreven zorgt zowel de imputatie van het opleidingsniveau van ouders, als imputatie van de onderwijsscore voor een grotere onzekerheidsmarge. Bij imputaties van onderwijsscores kan daarnaast de selectie van donoren ten opzichte van het voorgaande jaar anders uitpakken. Voor sommige scholen heeft dit tot effect dat de achterstandsscore daalt omdat er vaker een donor met een hogere onderwijsscore wordt geselecteerd, waardoor minder leerlingen onder de grenswaarde vallen en de achterstandsscore van de school daalt. Een hoog aandeel geïmputeerde scores kan ook leiden tot een stijging van de achterstandsscore. In dat geval worden relatief vaker donoren met een lage onderwijsscore geselecteerd, waardoor meer leerlingen bijdragen aan de achterstandsscore en deze stijgt. Een hoog aandeel directe imputaties kan dus leiden tot een verandering van de achterstandsscore van jaar op jaar, zelfs wanneer de samenstelling van de leerlingpopulatie van een school niet of nauwelijks is veranderd.

6.2 Achterstandsscores op gemeenteniveau

In deze paragraaf worden de achterstandsscores op gemeenteniveau beschreven. Voor de achterstandsscores op gemeenteniveau wordt het gemiddelde van de scores over twee jaren bepaald. In deze paragraaf worden de voorlopige en definitieve achterstandsscores van

2023/2024 (op basis van de voorlopige en definitieve gemeentelijke indeling 2025) met elkaar vergeleken, en de voorlopige achterstandsscores van 2024/2025 (op basis van de voorlopige gemeentelijke indeling 2026) met de definitieve achterstandsscores van 2023/2024 (op basis van de definitieve gemeentelijke indeling 2025). De analyses worden uitgevoerd voor zowel achterstandsscores met als zonder drempel.

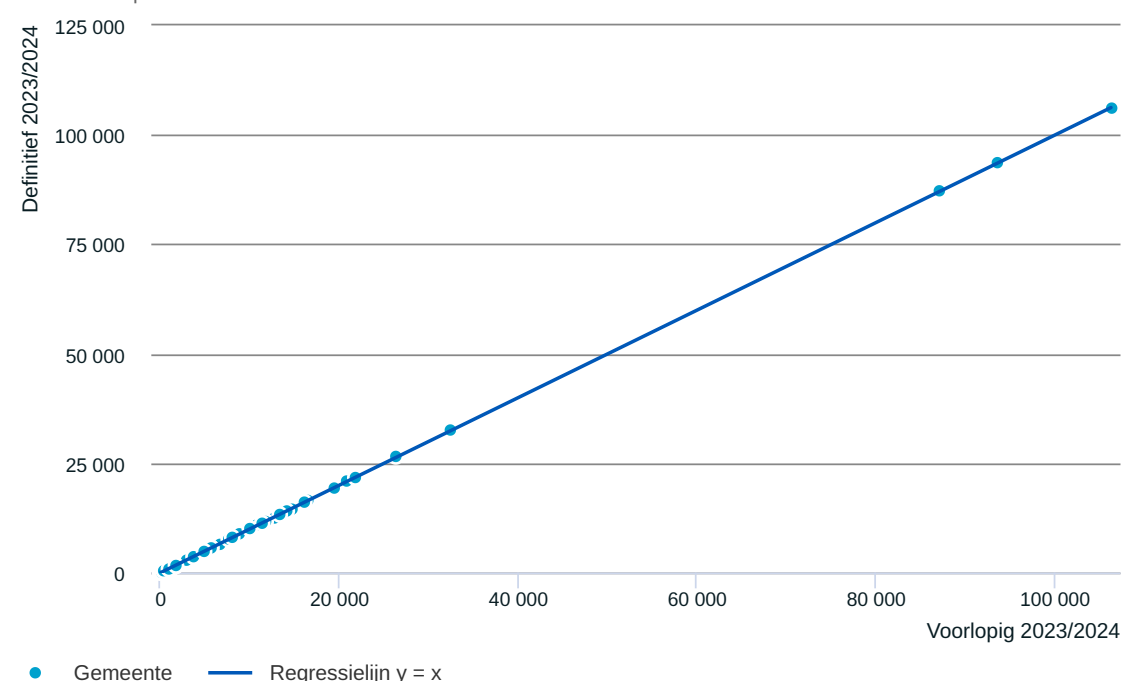
De definitieve achterstandsscores kunnen afwijken van de voorlopige scores. Dit kan komen door een schoolfusie of een gemeentelijke herindeling. Een schoolfusie kan zowel plaatsvinden binnen de gemeente als over de gemeentegrens heen. Beide vormen van schoolfusies kunnen invloed hebben op het gemiddelde opleidingsniveau van moeders op een school. Veranderingen in het gemiddelde opleidingsniveau van moeders beïnvloeden de individuele onderwijsscores van leerlingen op die school waardoor meer leerlingen boven of onder de grenswaarde komen. Dit kan resulteren in een verandering van het aantal achterstandsl leerlingen binnen de school en daarmee ook binnen een gemeente. Bij een fusie tussen twee vestigingen met hetzelfde BRIN-nummer én binnen dezelfde gemeente verandert het gemiddelde opleidingsniveau van moeders niet, omdat de moeders op de school en gemeente in dat geval niet veranderen. Daarnaast kunnen verschillen in het gemiddelde opleidingsniveau van moeders op een school ook leiden tot kleine verschuivingen in het populatiegemiddelde van de onderwijsscore en de grenswaarde. Bij een gemeentelijke herindeling kan er sprake zijn van een verschuiving van leerlingen over gemeentegrenzen heen. Wanneer een school bij het berekenen van de definitieve scores onder een andere gemeente valt, verhuizen de bijbehorende kinderen mee in de berekening van de achterstandsscore.

6.2.1 Vergelijking voorlopige en definitieve achterstandsscores 2023/2024

De figuren 6.2.1 en 6.2.2 tonen de verschillen tussen voorlopige (horizontale as) en definitieve achterstandsscores (verticale as) in 2023/2024, respectievelijk zonder en met drempel. De meeste gemeenten liggen op of vlakbij de diagonaal, wat erop wijst dat de verschillen over het algemeen klein waren.

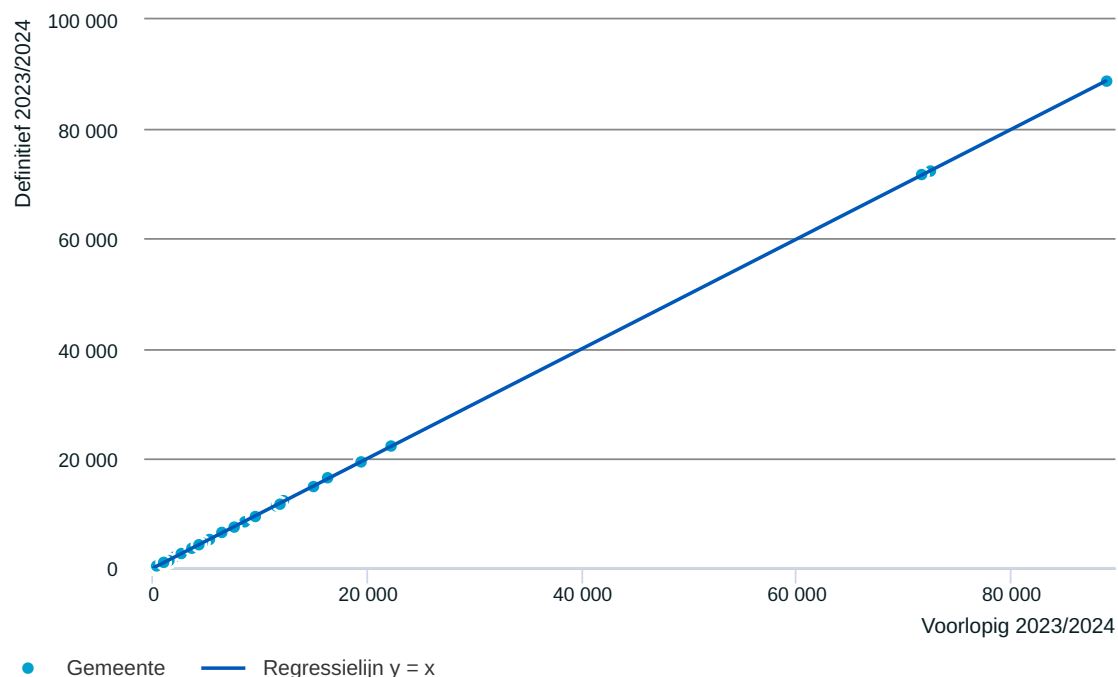
6.2.1 Achterstandsscores gemeenten, VRL t.o.v. DEF 2023/2024

Zonder drempel

6.2.2 Achterstandsscores gemeenten, VRL t.o.v. DEF 2023/2024

Met drempel

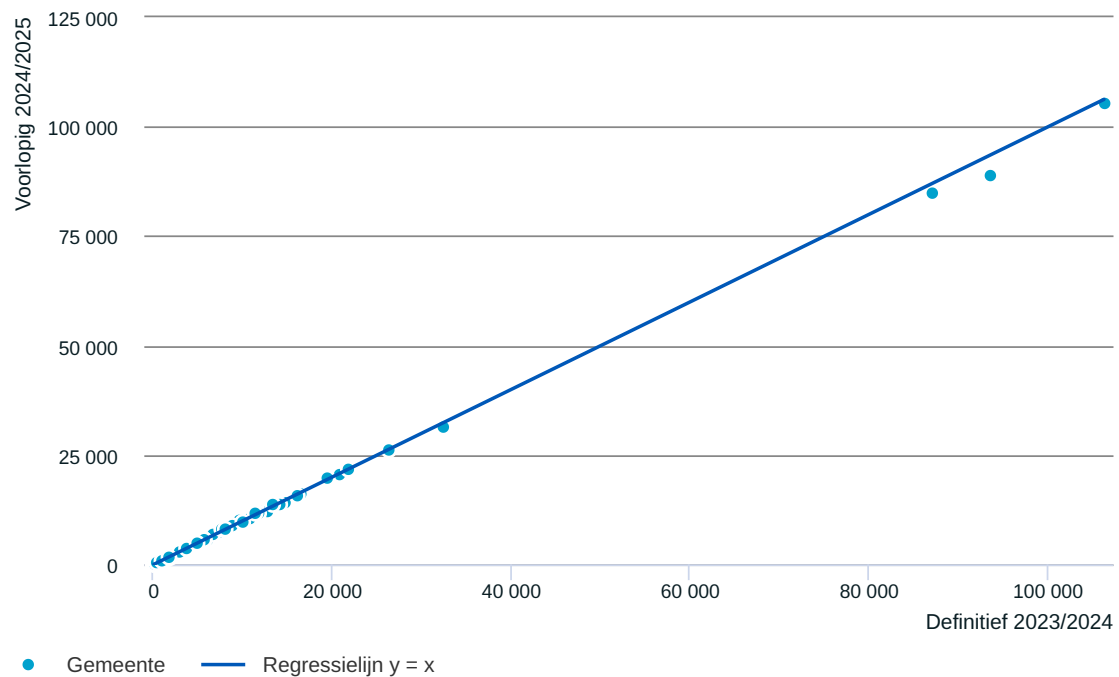
6.2.2 Vergelijking definitieve achterstandsscores 2023/2024 met voorlopige achterstandsscores 2024/2025.

De vergelijking tussen definitieve achterstandsscores van 2023/2024 en voorlopige achterstandsscores van 2024/2025 geeft inzicht in de stabiliteit van achterstandsscores tussen jaren. Dalingen in achterstandsscores kunnen samenhangen met een daling van het aantal kinderen, netto uitstroom van kinderen met lage onderwijsscores en het stijgen van onderwijsscores van kinderen. Stijgingen kunnen samenhangen met soortgelijke maar tegengestelde ontwikkelingen. Verder spelen verhuizingen van kinderen tussen gemeenten ook een rol, doordat de achtergrondkenmerken van de populatie die instroomt anders kan zijn dan die van de populatie die uitstroomt. Een veelvoorkomende reden voor netto uitstroom van kinderen met lage onderwijsscores is een daling van het aantal kinderen met een asielstatus in een gemeente.

De figuren 6.2.3 en 6.2.4 tonen de verschillen tussen definitieve achterstandsscores van 2023/2024 (horizontale as) en voorlopige achterstandsscores van 2024/2025 (verticale as), respectievelijk voor achterstandsscores zonder en met drempel. Ook hier liggen de meeste gemeenten op of nabij de diagonaal, wat duidt op een stabiel beeld.

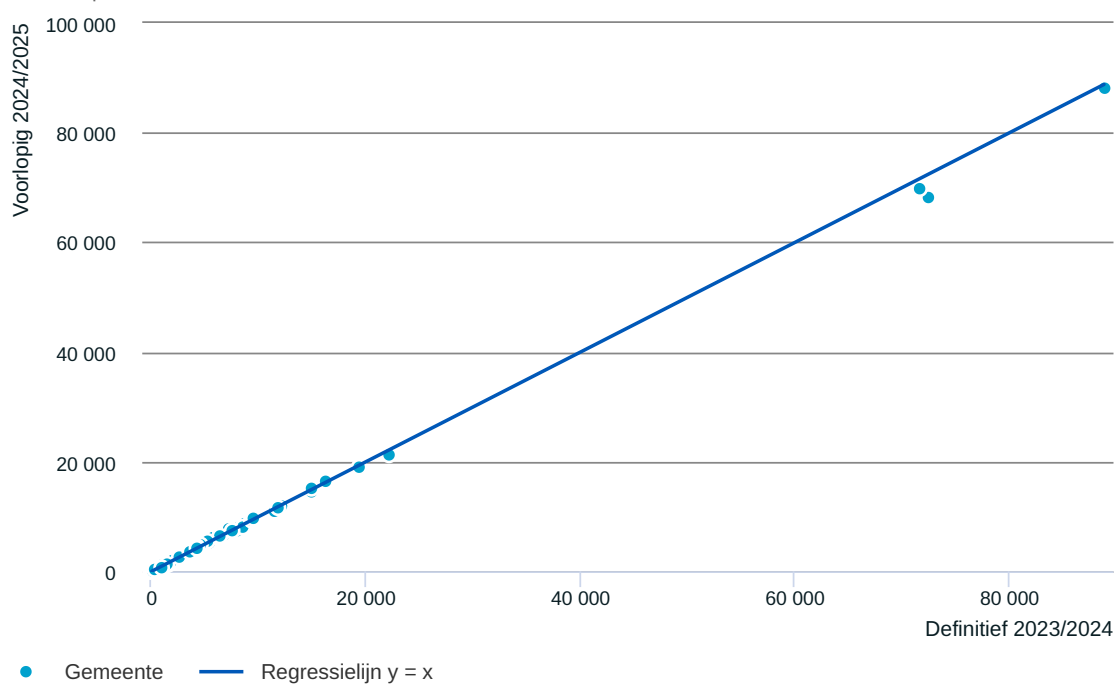
6.2.3 Achterstandsscores gemeenten, DEF 2023/2024 t.o.v. VRL 2024/2025

Zonder drempel

6.2.4 Achterstandsscores gemeenten, DEF 2023/2024 t.o.v. VRL 2024/2025

Met drempel

7 Samenvatting en conclusie

Dit rapport beschrijft de ontwikkelingen in onderwijsscores en de onderliggende omgevingskenmerken van peuters en basisschoolleerlingen voor de periode 2022 tot en met 2025, en de jaar op jaar verschillen in onderwijsscores en de verschillen in achterstandsscores op school- en gemeenteniveau tussen 2024 en 2025. Daarnaast is het model dat wordt gebruikt om achterstandsscores te bepalen geëvalueerd aan de hand van een aantal maatstaven. Zo is onderzocht in welke mate onderwijsscores met elkaar correleren, en of dit verandert wanneer het opleidingsniveau van ouders of de onderwijsscore wordt geïmputeerd. Verder is bekeken of achterstandsscores lagere toetsadviezen ontvangen en in hoeverre onderwijsscores samenhangen met deze toetsadviezen. Ook is geanalyseerd hoe de achterstandspopulatie zich onderscheidt van de niet-achterstandspopulatie op de variabelen die het model gebruikt. Deze rapportage geeft daarmee een beeld van relevante ontwikkelingen in de doelpopulatie.

De belangrijkste bevinding is dat onderwijsscores op individueel niveau niet of nauwelijks fluctueren. De grootste verschillen doen zich voor bij kinderen van wie het opleidingsniveau van één of beide ouders, of de onderwijsscore zelf, is geïmputeerd. Ook achterstandsscores blijken over het algemeen stabiel, zowel op school- als gemeenteniveau.

De oorzaken van fluctuaties in achterstandsscores bij scholen en gemeenten zijn in drie groepen in te delen:

1. Veranderingen in omgevingskenmerken van de populatie, bijvoorbeeld een stijging of daling van het aantal kinderen met een asielstatus;
2. Veranderingen in het aantal leerlingen op een schoolvestiging, of peuters en/of leerlingen in een gemeente;
3. Variatie door imputatie, waarbij onzekerheid ontstaat doordat het opleidingsniveau van ouders of onderwijsscores worden geïmputeerd.

Met name veranderingen in het aantal kinderen met een asielstatus kunnen veel invloed hebben, omdat deze groep standaard tot de achterstandspopulatie wordt gerekend. Ook verschuivingen in andere omgevingskenmerken kunnen effect hebben op onderwijsscores. Veranderingen in leerlingaantallen beïnvloeden vooral de hoogte van de drempelwaarde, en daarmee of een school of gemeente in een bepaald jaar wel of niet boven de drempel uitkomt. Imputatie van informatie introduceert bovendien altijd enige variatie. Hierdoor kan de onderwijsscore, zeker bij scholen of gemeenten met relatief veel imputaties, fluctueren zonder dat er grote veranderingen in de samenstelling van de populatie zijn geweest.

De verschillen tussen de voorlopige en definitieve achterstandsscores van gemeenten zijn over het algemeen klein, al zijn er uitzonderingen. Twee factoren kunnen deze afwijkingen verklaren: fusies van scholen in de tijd tussen de productie van voorlopige en definitieve scores, en wijzigingen in de gemeentegrenzen waardoor peuters of scholen (met bijbehorende leerlingen) bij een andere gemeente worden ingedeeld. Dit jaar was er geen sprake van een gemeentelijke herindeling.

Wat betreft de trendmatige ontwikkelingen laten de analyses zien dat de onderwijsscores in de periode 2022 tot en met 2025 redelijk stabiel blijven. Wel stijgt het opleidingsniveau van met name moeders iets, en is het aandeel ouders in de schuldsanering gedaald. Tegelijkertijd is het aandeel ouders met een herkomst uit nieuwe EU-landen, economieën in transitie, en regio's als

overig Afrika, overig Azië en overig Latijns Amerika toegenomen. Ook het aandeel kinderen met een asielstatus is toegenomen. Verder is het aantal imputaties van de onderwijsscore iets gedaald ten op zichte van 2024.

De evaluatie van het model laat zien dat het model voor het bepalen van achterstandsscores over de tijd relatief stabiel is, met name voor kinderen van wie de onderwijsscore direct wordt bepaald. De verdeling van het al dan niet behoren tot de achterstandspopulatie over de verschillende categorieën van de modelvariabelen blijft eveneens binnen dezelfde ordegrootte. Wel valt op dat een relatief groot deel van de leerlingen met een geïmputeerde onderwijsscore tot de achterstandspopulatie behoort. Dit is te verklaren doordat kinderen van wie één of beide ouders onbekend zijn vaker tot groepen behoren met een verhoogd risico op onderwijsachterstand.

Tot slot blijkt dat de achterstandspopulatie relatief vaker lagere toetsadviezen krijgt en minder vaak hoge toetsadviezen. Dat wijst erop dat de omgevingskenmerken waarop de onderwijsscores en achterstandsscores zijn gebaseerd, inderdaad samenhangen met lagere toetsadviezen zoals het model veronderstelt.